ԺԲ. ՏԱՐԻ 3410 (Ն. Տ.) 8 ՅՈՒԼԻՍ 1895 — 26 ՅՈՒՆԻՍ 1895 — 15 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1313 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ

Գալաթիա, Կ. Պոլիս

دریعلیه ده غلطه آره‌ولك غزه‌سی اداره‌سی

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դրամական արժէք	150
» » Վեցամսեայ » »	75
» » Եռամսեայ » »	40
Օտար երկիրներէ Տարեկան մէջ	56
» » Վեցամսեայ »	28
Ընդհանուր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագրութիւն Տարեկան	2
Պաւառաց թղթատարի ծախքը միւս	Տարի 50

Խմբագրութեանս ուղղուած [illegible] եւ չի տրուիր

Les annonces sont reçues AUX BUREAUX DU JOURNAL

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ
ԿԱՐԳԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

Հազիւ ամիս մը առաջ, տարեդարձի մը առթիւ կատարուած հանդէսի մը պահուն, երբ ներկայները սեղանի կը նստէին, աննման ու աննշմարելի դէպք մը տեղի ունեցաւ որ սակայն ուշադրութիւն դրաւելու հանգամանք ունէր։ Կարգադիր Մանախուտի այն անդամը որ պաշտօն ստանձնած էր սեղանի հրաւէրները բաժնելու, ի զուր աշխատեցաւ համոզել դաւառէն նոր դարձած երկու տէրտէրներ որ մասնակցին հացկերոյթին։

—Ինչ, մենք սեղանակից ըլլանք Սրբազանին, կը վայլէ։

Ու դացին խառնուեցան ժողովուրդին մէջ։

Այդ միջոցին, Պոլսեցի երկու սարկաւագներ, որոնք ո՛չ իսկ հրաւիրուած էին, ինքնաբերաբար կը ներկայանային Մանախուտի նոյն անդամին և կը պահանջէին որ իրենց ալ տոմսակ տրուի, սեղանի մասնակցելու համար։ Անշուշտ գոհացում տրուեցաւ իրենց։ Խնդիրը երկու քահանայ պակաս կամ երկու սարկաւագ աւելի գտնուելուն վրայ չէ։ քիչ շատ ամեն դասակարգ իր ներկայացուցիչն ունէր այդ օրը, և անոնք ալ կրնային սեղանի նստիլ։ Կարեւորը այն պատկառում զգացումն է որ կը մեկուսացուցէր առաջինները, ու այդ զգացման պակասը որ չէր արգիլեր վերջինները՝ առաջ անցնելու։

Ամենքս ալ, ամեն ժամանակ, լսած կամ տեսած ենք սուրբ մտիկ իրողութիւններ, գուսանութիւնքներու մէջ, սեղանի վրայ, դպրոցական հանդէսներու պահուն, մինչեւ իսկ տաճարներու մէջ։ Անցեալները մեծ յուզարկաւորութիւն մը կը կատարուէր կեդրոն թաղի մը եկեղեցիին մէջ. եպիսկոպոսական դասը՝ Պատրիարքին նախագահութեամբ՝ կեցած էր դագաղին գլուխը ու բազմութիւնը լեցուցած էր ամբողջ տաճարը. եւրոպացիներ և յոյներ ալ կային յուզարկաւորներուն մէջ, մեռնողը ծանօթ վաճառական մը ըլլալուն։ Ցանկարծ, մեռելական պատրաստութեանց պահուն, ձայն մը բարձրացաւ դասին մէջէն, մեռելական երգերը խափանող. քահանայ մըն էր որ կը հրամայէր պատուհանին մօտ կեցողներուն.

—Ծո՛ սա բէնճիրէն բացէք, կը խղդուինք կոր։

Մենք վարժուած էինք. օտարները քիչ մը զարմացան։

Այս տեսակ մասնակի կամ դիպուածական պարագայներու մէջ խնդիրը զուտ բարեկրթութեան կը վերաբերի եւ այդ սահմանին մէջ միայն քննադատելի է նոյնքան եկեղեցականներուն որքան աշխարհականներուն համար։ Բայց կը պատահի որ աւելի կարեւոր կամ հանրային հանգամանք մը կ'առնու՝ և այն ատեն եկեղեցական կարգապահութեան խնդիրը կը դառնայ ու ամենուս ուշադրութիւնը կը դրաւէ, քիչ մըն ալ ցաւ պատճառելով։ Այն հնազանդութիւնը ու պատկառանքը զոր սարկաւագէն սպասել մինչեւ եպիսկոպոսը, ասոնցմէ ստիպեալ, պարտին ունենալ իրարու նկատմամբ, և ամենքը միահաղոյն իրենց հոգեւոր պետին, էական պայմաններէն մէկն է մեր եկեղեցւոյ բարեկարգ կազմակերպութեան. հին ատենները, կաթողիկոս կամ Պատրիարք՝ արտասովոր խստութիւններ ի գործ կը դնէին այդ կարգապահութեան դէմ մեղանչողներուն վրայ, մինչեւ իսկ մարմնական պատիժներ տնօրինելով. ժամանակներուն հետ բարքերն ալ բարեփոխուած ու մեղմացած ըլլալով, ազնիւ գոյութիւն չունին այլ ևս. բայց այնպէս կը հաւատանք թէ, հոգեւոր պետի մը վշտացած դէմքը, դառն չէրտը կամ քաղաքավարի մէկ յանդիմանութիւնը հիմայ նոյնքան ազդելու են որքան անցեալին խստութիւններն ու պատիժները։

Գաւառացի կամ Պոլսեցի, քահանայ կամ եպիսկոպոս, ամենքն ալ կրելու են այս կարգապահական ոգին, որ բարեկրթութենէ աւելի անհրաժեշտ է եկեղեցականներուն համար։ Այն մէկ երկու անհրաժեշտ դէպքերը զորս յիշեցինք, վայրկենական տպաւորութիւն մը կը թողուն լոկ. ընթացքներ կան որոնց հետքը տեւական կ'ըլլայ ու խորազդեցիկ։ Այդ տեսակ ընթացքներէ զգուշանալով է որ, սարկաւագէն մինչեւ եպիսկոպոսը, արժանաւոր ու ճշմարիտ յաջողներ պիտի հանդիսանան մեր նախնի եկեղեցականութեան, աւանդապահներ անոնց սուրբ հաւատքին ու մաքուր սրտին։

Տ. Ա.

ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ
ԿԱՐԵՒՈՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՄԸ

Ա.

Աբէ-Եալի Մայիս 23 և 25 թուերով կարդացինք երկու կոնդ յօդուած Լաֆոնդենի առակներուն մեր հայերէն թարգմանութեան դէմ Միհրան Յովհաննէսեան տարագրութեամբ։ Մենք այս անձին հետ ի մտոյ ծանօթութիւն չունինք, և ոչ աւելի տուած ենք նմա այնչափ տեղութեան կամ հակառակութեան մեղի դէմ. բայց և այնպէս չենք գիտեր ինչ պատճառու կը յարձակի ոչ մեր թարգմանութեան միայն, այլեւ մեր անձին դէմ. որպէս թէ մենք չնչին գրաւոր աշխատութիւններով և ցուրտ լեզուաւ խաբելով ազգը չատ տարիներէ հետէ՝ ստացած ենք սուտ համբաւ իբրեւ գիտուն և քաջ հայերէնագէտ, մինչ գաղղիերէն անգամ չենք գիտեր։

Յովհաննէսեան էֆէնտի ի սկզբան իւր յօդուածին կը դնէ փառաւոր գովեստ մը, գրուատելով Լաֆոնդենի հայերէն տպագրութեան գեղեցկութիւնը, թուղթը և զարդերն։ Ըսել կ'ուզէ թէ այս գործին մէջ գովութեան արժանի բան մը եթէ կայ, տպագրութիւնն է, ոչ թէ լեզուն որ է ցուրտ ոսկեդարեան, և ոչ թարգմանութիւնն որ է անպիտան ծայրէ ի ծայր լի սխալներով։

Ցեղ քաշչելու մեր յառաջաբանին քանի մը բառերը, կը յաւելու ցուրտ և աւելորդ հեգնութիւններ, որ ոչ խնդրոյն էութեան և ոչ Յովհաննէսեան էֆէնտիի պէս ծանրաբարոյ բանադատի մը կը վերաբերին. զորօրինակ թէ Լաֆոնդենի թարգմանութիւնը տեւած է քառասուն տարի, նոսի 1872ին Լիսէի մէջ մեր հայերէն դասատուութեան ժամանակ այն առակներուն թարգմանութիւնն իբրեւ պարտականութիւն արեարդուած և արցունքներովաչակերտներուն ետ դարձուած է, և Լիսէի հանդրուանէն ազատին ճամբան ուրիշ կայաններու ալ հանդիպած է. այսինքն թէ այն առակներէն ոմանք 1886ին Ճաշակ Ոսկեդէն գրքուրեան մէջ եւս մերթ յանգաւոր մերթ արձակ թարգմանուած են, թէ 23 տարուան մէջ 23 անգամ բառ փոխած են, առանց գոնէ անգամ մը ընդերին ոչչէ անցունելու, հոն տիրող համաձայնութիւնը տեսնելու, թէ կենդանի լեզուի մը տաք ոճերը որոնց մէկը հիմնադիր տնօրէնին՝ Պ. Վիրմէսանի յատկացուած։ Սա՝ խոշոր կազմուածքով մարդ մը ըլլալով, այն ատենի աշխատակիցները չեն մոռցած որ այցելու մը եկած ատեն, Վիրմէսան կը հարկադրուէր իր աթոռը տեղափոխել՝ այդ նեղ խցիկին մէջ տեղ բանալու համար նորեկին։ 1866ին, քիչ չատ ընդարձակ խմբագրատան մը պէտքը զգացուելով, փոխադրուեցաւ Թէոնէի փողոցը տան մը մէջ ուր մնաց վեց տարի։ Բայց այնտեղն ալ նեղ գալով, 1873ին փոխադրուեցաւ իր արդի հոյակապ չէնքին մէջ զոր ընդարձակելու պէտք կը տեսնէ այսօր։ Ցիկլոն ի սկզբան շաբաթաթերթ էր. յետոյ, իր դատ յաջողութենէն քաջալերուած, օրաթերթի վերածուեցաւ։ Բառերկու տարիէ ի վեր գրական յաւելուած մը կը հրատարակէ ամեն շաբթու, երբեմն ալ անկիւտ թերթեր նուիրելով ընթերցողին, կարեւոր խնդիրներու ատեն։ Այս անգամ որոշած է վեց թերթի վերածել լրագիրը։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (14)

ԺԻԼ ՏԸ ԿԱՍԹԻՆ

ԲՕԼԻՆ ՏԸ ՄԵՐԻԱՆ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

Ասկից ճշմարիտ բան չիկար։

Պառաւուհին ու իր աղջիկը Պ. Պեռլօի պէս կը մտածէին, և երբ ճաշը վերջացաւ, ամուսնութիւնը բացարձակ որոշուած էր, և երբ շաբաթը անցնելէն յետոյ, Իրվուա մարքիզը ներկայացաւ Նորէն Մերիանի դղեակը, սիրտը բարախուն, Բօլին ձեռքն անոր կարկառեց.

—Աւասիկ ձեռքս, ըսաւ, հաւատարիմ կին մը ու անձնուէր բարեկամուհի մը պիտի ունենաք յիս...

—Եւ սիրուն ընկերուհի մը, գեղեցիկ ինչպէս վիպային պա՞ռի մը, պատասխանեց մարքիզը կնամեծարութեամբ... իրեն կարկառուած ձեռքին վրայ դնելով եռանդուն ու կիրգիչ համբոյր մը, որ տարօրինակ ազդեցութիւն մը ըրաւ օրիորդ տը Մերիանի վրայ։

Եւ եթէ այդ միջոցին տեսած ըլլար մարքիզին աչքերուն արտայայտութիւնը, թերեւս սարսռար և թերեւս անմիջապէս ետ քաշէր այդ անուշ ձեռքը զոր անոր ձգած էր։

Ե.

Իրվուա դղեակը, ընդարձակ ու մեծաւկիրտ չինուածք քանի մը դարերու, աշտարակներով ցցուած, շարժակամուրջով մը միշտ պաշտպանուած, իբր թէ երկիւղ ունենար անակնկալ յարձակման մը, այս դղեակ, կ'ըսենք, գոնէ և տխրագին պատերով, մեմամոգիկ աշտարակներով, թանձր ու մթին տերեւներով անսահման շաղանակենիներու պուրակի մէջտեղ, զբէթէ չորս մղոն հեռու էր Մերիանի դրդեակէն։ Հոն բնակած էր Իրվուա մարքիզը, հայրն այն ազնուականին որ Բօլինի ձեռքը կուզէ, որ հոն ապրած էր առանձին ու մենաւոր։ Իրվուա մարքիզը, լքուելով իր կնոջմէն որ իրեն ձգած էր այդ մէկ հատիկ զաւակը, եկած էր այդ հին և տխուր բնակարանին մէջ թաղել իր վիշտն ու մարդատեցութիւնը։

Ոչ ոք կը տեսնէր, ու կապրէր իբրեւ ճշմարիտ վայրենի, ժամանակն անցունելով որսորդութեամբ ու ձկնորսութեամբ։

Որդին գիշերօթիկ վարժարան մնացած էր ի Փարիզ։ Թանքրէտ տ'Իրվուա իր արձակուրդները կուգար գտնել հայրը, բայց մեծապէս կը ձանձրանար, և երբ չափահաս եղաւ, ուսումներն աւարտեց, այլեւս չատ քիչ անգամ ու կարճ միջոցներով երեւցաւ իր հօր տունը։

Մարքիզը հարուստ էր, բայց ագահ էր և չատ անբաւական թոչակ մը կուտար զաւակին։ Բարեբախտաբար Փարիզի մէջ ազնուականի զաւակներուն համար դիւրութիւններ կան վաշխառուներու հետ և Թանքրէտ մեծապէս օգուտ քաղեց ընծայուած այս գիւրութիւններէն՝ իր հօրենական ժառանգութիւնն աւելի շուտ լափել լմնցնելու համար։

Այն ատեն Թանքրէտ տ'Իրվուա, որ բարձրահասակ էր, որ չատ մեծաչուք երեւոյթ ունէր, որ թարմ երես ունէր, մեծ չողդակով աչքեր, ազնուապետական տժգունութեամբ մոյնը մը, յաճախուն պէս մը որ թեթեւապէս կը մրսուէր վերին շուրթը, Թանքրէտ տ'Իրվուա չատ գեղեցիկ երիտասարդ մըն էր։ Միշտ չափազանց ճաշակով հագուած էր։ Հաճոյքի վայրերը կը յաճախէր, նորելուկ ճաշարանները, և քիչ ժամանակի մէջ համբաւ հանեց կենցաղասէրներուն մէջ։ Երկու երեք կիսաշարկիկ կիներ խելահեցան անոր համար և իրարու հետ մաքառեցան անոր գեղեցիկ աչուքներուն համար, որով անիկա աւելի թոչ առաւ։ Իր ակումբին մէջ և այն տեղերն ուր կը վայրէր, գեղեցիկ Թանքրէտ կանուանէին զինքը։

Երիտասարդը, քիչ մը հարեւանցի կրթուած, կիներն արհամարհելով, վասնզի հայրն իրեն սորվեցուցած էր մինչեւ իսկ մայրն արհամարհել, երիտասարդը, կ'ըսենք, մեծ նախապարմանք չունէր։ Սիրոյ անունն իսկ կանդիտանար. հաճոյք միայն կը ճանչնար և այս հաճոյքը կը փնտռէր ուր և ինչպէս որ ըլլար։

Այս միջոցին է որ միջադէպ մը տեղի ունեցաւ որ իր կեանքին անողոմ ու ցաւագին պարագաներէն մէկը մնաց։

Թանքրէտ տ'Իրվուա, գիւրավայել կիներու առանձնոցները պարտէզ գժգոհ, նոր վայելք մը ունենալու համար խումբ մը խենդ երիտասարդներու հետ սկսած էր գիշերային վաճառատուց գործաւորուհիներուն ետեւէն խնալ և խեղճ մանկամարդ աղջիկները կը հալածէին մոլեգնութեամբ մը որ չատ անգամ կոչտութեան կը հասնէր։ Բայց, որովհետեւ հարուստ էին, ազնուական էին — կայսրութեան ատեն տեղի կունենար — կը կարծէին թէ ամեն բան ներելի էր իրենց։ Շատ լաւ գիտէին թէ վարչութեան համակրանքը պիտի վայելէին, և անկարելի պիտի ընէին դայթակղութիւնն մարելու համար, եթէ դայթակղութիւն առաջ գար։

Ուրեմն քանէ մը չէին վախնար։

Ցանդուդն, ժպիրն, անդութ իսկ էին, և իրկունը ակումբին մէջ բարձրաձայն կը պարծենային իրենց բարեկամներուն առջեւ, որք կը ծափահարէին զիրենք, իրենց սիրային չահատակութեանց վրայ որ երբեմն մինչեւ ոճիր կ'երթար, վասնզի իրենց աչք ունեցած որսը ձեռք ձգելու համար չէին ընկրկեր բռնաբարութեան մը առջեւ։

Գիշեր մը Թանքրէտ հասած էր երեսը կարմիր և սաստիկ յուզուած, և սկսած էր պատմել գլխուն եկած պատահար մը։

Բէ փողոցին մէջ վաճառատան մէջ գտած էր փոքր յոյժ հրապուրիչ ծաղկավաճառուհի մը։ Մարտեաչ գանդուր մազեր, կապոյտ չոգդակի աչքեր, վարդի կոկոններու պէս թարմագեղ այտեր... հաղիւ տասնըհինգ տարու։ Վաճառատան առջեւ անոր դուռ ելլելուն ոգասած էր, ետեւէն գացած էր, այն ատենուան ձանձրացուցած էր որ փոքր աղջիկը սկսած էր գոչել։ Ասոր վրայ ակումբին մէջ խնդալէ կը մարէին, երբ Նորեկ մը, որ պատմութիւնը սկսելէն ի վեր ներս մտած էր, և որ չատ քիչ անգամ կերեւար ակումբին մէջ, հուժկու երիտասարդ մը հոգոր պիտերով, ոտքի ելաւ ծիծաղներուն մէջտեղ և ըսաւ.

—Չեմ գիտեր, պարոն, թէ որու գլխուն եկած է ձեր պատմածը, վասնզի ներկայ չէի երբ սկսաք ձեր պատմութիւնը, բայց ով կուզէ ըլլայ, անկիրթ մը և վատ մը կը նկատեմ զայն։

Թանքրէտ անմիջապէս ցատքած էր տեղէն։

Մեռելի պէս ժժգոյն էր։

—Պարոն, Թոթովեց, վասնզի կատաղութիւնը կը խղդէր զինք և կարգիկէր խօսիլ, այդ արկածը ինծի պատահեցաւ։

—Ուրեմն դուք էք անկիրթն ու վատը, պարոն, պատասխանեց անծանօթն հանդարտօրէն։

Շչուկ մը տիրեց։

Ամեն մարդ ոտքի ելած էր։

Թանքրէտ կը խոյանար, ձեռքը վեր, կատաղութենէ զինով։ Բռնեցին զինքը։

Միւսը չէր շարժած։ Բազկաթոռ, ժըղտաչուրթն կը կենար։

Այդ միջոցին ակումբը գոնուղներէն քիչեր կը ճանչնային զայն։

Կը հարցունէին թէ ով էր ան և անուն մը պարտեցաւ, անուն մը զոր ակամէ ակամէ վիպացին։

—Պառոն տը Մերիանն է, տեղական զրահապատ գնդին։

Թանքրէտի բարեկամները չրջապատած էին զինքը, փորձած էին հանդարտեցնել։ Ազնուականներուն մէջ կռվամարտ տեղի չունենար։ Սուրի հարուած մը կամ գնդակ մը, ասիկա պէտք է տայ այդ պարոնին՝ վրէժը լուծելու համար։

—Եւ պիտի տամ, ոռնաց Թանքրէտ։ Պիտի մեռցնեմ զինքը։

Բարդ մը հանեց Թոթովանակէն, պառոնին տուաւ որ ինքն ալ իրը յանձնեց։

Երկու օր ետքը մենամարտեցան։

Որովհետեւ մարտը ծանր պիտի ըլլար և որովհետեւ այն միջոցին փորձ կ'ըլլար զայն բառնալ, պայքարին վայրը Ֆրանսայէն դուրս որոշուած էր, Պելժիոյ սահմանագլխին մօտ։

Մերիանի պառոնը գեռ ամուրի էր։ Իր զօրագունդը Բուսթիէի մէջ էր, ուստի չատ քիչ անգամ Փարիզ կուգար։ Ստիպուեցաւ յաւելուածական արձակուրդ մը խնդրել, որ չնորհուեցաւ։

Թանքրէտ տ'Իրվուա, որ նախատեալն էր, ինք պիտի ընտրէր զէնքը։

Ատրճանակ ուզեց։

Անուամբ կը ճանչնար Մերիանի պառոնը որ իր հայրենակիցն էր, բայց առաջին անգամն էր որ կը տեսնար զայն երբ անոր առջեւ կեցած էր ակումբին մէջ, սպառնագին և վրէժխնդիր։

Մահացու կերպով ոխ ունէր՝ իրեն ըրած հրապարակային նախատինքին համար, և արեան կէսը կուտար անոր գլուխը ջախջախելու համար։

(Շարունակելի)

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՅՈՒՆԻՍ 26/8 ՅՈՒԼԻՍ, 1895

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԴԵՐԸ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿՐԹՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԻՆ ՄԷՋ

«ՄՏԳԻՒ ՉԱՆՑԱԿԱՆ ԱՌԱՍԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ»

Հայ լրագրաց ընթերցողներ անցեալ հինգշաբթի ուրախալի բան մը իմացան։ Պաշտօնակից մը փութաց անոնց հաղորդել բերկրառիթ աւետիս մը թէ իրենք «մաքէ չանցած առաւելութիւններ» կը վայելեն։

«Եւրոպական ազգերու մէջ վարդապետներ ու մարապետներ կան յատկապէս կրթական գործով պարապող։ Անոնց տուած կրթութիւնն ա՛յնքան անչափ է որ հայ ազգն ինքզինք երջանիկ պէտք է համարի իւր վարդապետներուն և մայրապետներուն կրթական պաշտօն տուած չըլլալուն համար, կամ չունենալուն համար այնպիսի վարդապետական և մայրապետական մարմիններ որք կրթական գործով պարապին հայ ժողովրդին մէջ։»

Այս է ընդհանուր խմասան յօդուածին որով կը տուէր ուրախալի լուրն, և հետեւեալ պարբերութեան մէջ աւելի չեշտուած էր ըսել ուղուած բանը։

«Քանի տարիէ ի վեր ի՛նչ դիւցազնական ճիգեր կը թափեն Ֆրանսա ալ Գերմանիա ալ որպէս զի յաջողին իրենց աղջիկներն ու մանչերն ազատել մարապետներու և վարդապետներու ձեռքէն։ Ահա՛ մարտ մը զոր մենք կռուելու չպիտի պարտաւորուինք ո՛չ այսօր ո՛չ վաղը, եթէ շարունակենք կրթարաններու սեմէն հեռու պահել վարդապետն, որ ունինք արդէն, մարապետն որ դեռ չունինք բարեբախտաբար։»

Այս երկու ազգերը արդարեւ շատ տեսակ բաներու համար «դիւցազնական ճիգեր» թափած են. բայց ո՛չ 20 տարի առաջ, ո՛չ ալ անկէ ի վեր, ո՛չ մէկ Ֆրանսացի կամ գերմանի համար պարտաւորիչ էր իւր մանչերն ու աղջիկները վարդապետներու և մայրապետներու ձեռամբ կրթել տալը։ Այս երկուց երկրաց մէջ ալ կան թէ՛ քաղաքային — պետական վարժարաններ և թէ եկեղեցական կամ «միաբանական» վարժարաններ։ Առաջինք աշխարհական տնօրէններու և ուսուցիչներու ձեռքն են։ Վերջինք՝ եկեղեցական Միաբանութեանց կը պատկանին։ Ամեն Ֆրանսացի կամ Գերման ազատ է իւր զաւակը մէկ կամ միւս վարժարան զրկելու։ Այն ծնողք միայն որ մասնաւոր համարում ունին կրօնային կրթութեան վրայ, իրենց զաւակները կը զրկեն եկեղեցականներուն կառավարած վարժարաններն, և մանաւանդ ի Ֆրանսա՝ թէեւ պետական վարժարաններուն յատկացեալ են բացառիկ առանձնաշնորհներ, բայց կրթական Միաբանութիւնք իրենց տուած գիտական ու գրական դատարակութեամբ այնքան ուժգին մրցում կ'ընեն աշխարհական ուսուցիչներուն դէմ, որ ուսանող Ֆրանսայի սերունդին մէկ մասը տակաւին կրօնական միաբանութեանց վարժարանները կը յաճախէ, բայց իւր յօժար կամօք, ո՛չ թէ ո՛և է բռնադատութեան ներքեւ, զոր ջախջախելու համար «դիւցազնական ճիգեր» թափել պէտք եղած ըլլար։

Մեր պաշտօնակցին հասկցնել ուզած բանը սա՛ պէտք է ըլլայ թէ Ֆրանսայի և Գերմանիոյ մէջ հաստատեցան արդարպէս խիստ օրէնքներ կրօնական կարգ մը Միաբանութեանց, ի մասնաւորի «Դպրոցական Միաբանութեանց» դէմ։ Բայց ո՞վ չգիտէ պատճառը։— Ֆրանսայի մէջ Հանրապետականք զայրոյթով կը տեսնէին դպրոցական միաբանութեանց ուսնդած հակահարապետական կրթութիւնն, որ հաստատեալ դրութեան մը դէմ կ'ուղղուէր, ի նպաստ Օրլէանեանց և Պուրպոնեանց։ Գերմանիոյ մէջ ալ Պիզմարք իշխան և կրթական նախարար Տքդ. Ֆալք ոչ նուազ զայրացած էին տեսնելով որ կաթոլիկ Միաբանութիւնք Գերմանիոյ մէջ հաստատեալ դրութեան հակառակ էին, կէլֆութիւն կ'ընէին իրենց տնօրէնութեան յանձնուած վարժարանաց մէջ, և Հանովերի Տան վերականգնումն կը ձգտէին, ի վնաս Բրուսիոյ։

Բայց երբ խնդիրը կրթական և իմաստասիրական ընդհանրական հարցերու վրայ է, մեծ անխոհեմութիւն կ'ըլլայ փաստ մուրալ Ֆրանսայի, Գերմանիոյ և այլ երկիրներու ամենօրեայ քաղաքական դէպքերէն ու փոփոխութիւններէն։ Չկարդացիք անցեալ օր Հեռագրերուն մէջ թէ Բայսդաղը նոյն իսկ Արմատականաց քուէով ջնջեր է Պիզմարքի և Տքդ. Ֆալքի օրով հաստատուած հակակղերական օրէնքներուն վերջին մնացորդն, այն որ Ճիզուիդներն և այլ քանի մը Միաբանութիւններ կ'արտաքսէ Գերմանիայէն։— Ինչո՞ւ. որովհետեւ այս խստութիւններն յառաջ բերող քաղաքական հարկը վերցած է մեծ մասամբ. ո՛չ Բրուսիա, ո՛չ Նորահաստատ Կայսրութիւնն այլ եւս չեն վախնար կրօնական Միաբանութեանց հակառակութենէն։ Ուշ կամ կանուխ, այս Միաբանութիւնք պիտի դառնան Գերմանիա, նորէն գալոց պիտի բանան, բայց ամենէն Ազատականներն անգամ առ այդ առաջուան պէս վոյթ պիտի չընեն այլ եւս։

* * *

Դալով մեզ, արդեօք անպատճառ գէշ ուսուցիչներ եղած են այն սակաւաթիւ եկեղեցականք որք ի մեզ կրցած են կրթական պաշտօններ վարել, Ներսէս Վարժապետեաններ, Մատթէոս Իզմիրլեաններ, Մեկրեանգեկ Մուրատեաններ, Դուրեաններ, Տէր Սահակներ, Տէր Հիւնքեարպէ յենտեաններ, Տէր Արձրունիներ, Արշարունիներ, որք այլ և այլ ժամանակ ուսուցչութիւն ըրած են։ Կրնա՞ք ըսել թէ այս հայ եկեղեցականներ միջնադարեան ոգւով տոգորած են իրենց աշակերտներն, իմացական ու բարոյական յառաջդիմութեան վնասակար բաներ սովորեցուցած են։ Դալֆայեան Որբանոցն ալ կունայ ուրիշ մեղադրութիւններ ունենալ, բայց կարծենք երբեք չէ լսուած որ մայրապետի ձեռամբ հիմնուած և մայրապետներու ձեռամբ կառավարուած ըլլալուն համար իւր աշակերտուհիք ծիծաղ գազափարներով կը մնային և աւելի յետադէմ ոգւով կը կրթուին քան նոյն կարգի ո՛և է թաղային նախակրթարանի աշակերտուհիներ։ Մայրապետներ մեզ Տփղիս ալ ունինք, բայց որչափ գիտենք՝ չէ լսուած որ անոնք իրենց աշակերտուհիները նոյն ոգւով կը կրթեն ինչպէս լատին մայրապետներն իրենց յանձնուած մատաղ սերունդը։

* * *

Բայց իրա՞ւ է որ ՝Ա չէ՞ եկեղեցական մարմնոյ ձեռամբ տրուած ՝Ա չէ՞ կրթութիւն միջնադարեան է, յետադիմական է, արգիլք է իմացական և բարոյական յառաջդիմութեան։

Մեր պաշտօնակցին փաստաբանութեան մէջ ոտն հինգերորդին հակառամարտանական է։ Իւր հաւաքաբանութեան զանազան մասերն իրարու դէմ գնտակ կ'արձակեն։ Մեծ և փոքր եղրներն ուրիշ բան կ'ըսեն, եղրակացութիւնը՝ բոլորովին ուրիշ բան, կը խօսի Ֆրանսայի, Իտալիոյ և Գերմանիոյ մէջ կամ ինչպէս կրնան տուած կրթութեան վրայ։ Մինչեւ հոս կրնանք ընկերանալ իրեն։ Բայց երբ կարգը կուգայ հետեւութիւն հանելու, ասեն կրօնական կրթութիւն և ամեն կղերը մէկ չրով կը լուայ։ Հ՞ն է իւր սխալը, զոր գիւրին է երկու բառով ի վեր ցայտեցնել՝ երբ յիշեցնենք թէ իւր «նպատակ» ճիշդ ըլլալու համար, պէտք էր պատշաճէր խնդրոյն ամեն դրութիւնը, այսինքն՝ քանի որ վէճը կրօնականաց ձեռամբ կրթութեան վրայ է՝ պէտք էր որ Ֆրանսայի, Իտալիոյ և Գերմանիոյ կաթոլիկ կղերն համար ըսածները կարնար պատշաճեցնել նաև այն եկեղեցական մարմիններուն որք նոր սերունդը կը կրթեն՝ օրինակի համար՝ Անգլիոյ, Ամերիկայի, Զուիցերիոյ ևն. անկիրան կամ ընդարձակ վարժարաններու մէջ։ Այս վարժարաններու մէջ եկեղեցական մարմնոյ ձեռամբ տրուած կրթութիւնն ինքզինքմ դիտամբ զանց կ'առնու իւր յօդուածին մէջ, և այն ատեն իւր ընթերցողներուն միամտութեան վրայ մեծակ փոխանակագիր մը կը քաշէ, եւ կամ անգիտութեամբ չի յիշեր, և այն ատեն թերի ծանօթութեամբ կը խօսի կարեւոր խնդրոյ մը վրայ, զոր արժանի պէտք էր սեպէր աւելի խորունկ ուսումնասիրութեան։

Կղերը կայ, կղեր ալ կայ։ Կղերականի ձեռամբ տրուած կրթութիւն կայ, կրթութիւն ալ կայ։ Այս այնքան սեղգ է որ Անգլիոյ մէջ թէ Ազատականներն և թէ Պահպանողականներն «անհեղեղ» կը նկատեն եկեղեցական մարմնոյ իւր ուսուցչական պաշտօնէն զրկելու գաղափարն։ Հանրային վարժարանք ի վարոյց անտի կան Անգլիոյ մէջ։ 1870 էն ի վեր ալ քաղաքային—պետական վարժարանք նոր կազմակերպութիւն, նոր ոյժ ստացան։ Այնու հանդերձ, Անգլիոյ նախակրթարաններուն և միջնակարգ վարժարաններուն երկու-երրորդէն աւելին կը գտնուի Reverend ներու կամ Right Reverend ներու ձեռքն, եկեղեցական անհատներու և անկիրան կամ նոնքոնֆորմիզ Եկեղեցիներու կողմէ կարգեալ մարմիններու ձեռքը։

Անոնք որ լատինական դրութեան ներքեւ կրթուած են, թերեւս չկարենան ըմբռնել թէ կրօնական տարբեր կրթութիւն մը հնարաւոր ըլլայ։ Անոնց համար թերեւս անհասկնալի ըլլայ որ լուսամիտ մէկը կարենայ պաշտպանել ո՛և է իցէ կրօնային մարմնոյ ձեռամբ տրուած կրթութիւն մը։ Բայց այսպիսիք լաւ կ'ընեն եթէ իրենց նախապաշարումներն իրենց պահեն։ Երբ խնդիրը ճշմարիտ լուսամտութեան և յառաջդիմութեան վրայ է, յայտնի է թէ Անգլիացիք ո՛չ միայն եւ չեն մնար Ֆրանսացիներէն, այլ և՝ նոյն իսկ Ֆրանսացի ընկերարաններու խոստովանութեամբ՝ անհասական և հանրային կեանց այլ և այլ երեւոյթներու մէջ Ֆրանսացիներէն աւելի զերծ են նախապաշարումներէ։ Եւ այս Անգլիացիք ամենատուար մեծամասնութեամբ կըրթուած են եկեղեցական մարմիններու տնօրէնութեան ներքեւ դտնուող նախակրթարաններու, միջնակարգ վարժարաններու և համալսարաններու մէջ, և մինչդեռ Ֆրանսացիք դէմ դարձած են այն կղերին որոյ ձեռքին տակ կըրթուած էին աւելի կամ նուազ, Անգլիացիք այնքան գոհ են իրենց տրուած կրթութենէն եկեղեցական մարմիններու պահած վարժարաններուն մէջ որ իրենց խելքէն միտքէն անգամ չեն անցուներ եկեղեցականութիւնը զրկել իւր կատարած կրթական մեծ գործէն։

Աւելին կայ։ Ազատական վերջին վարչութեան օրով, կրթական նախարարութեան կողմէ դրամական պարգեւներ տրուեցան շատ մը հանրային վարժարաններու որոց տնօրէնը կամ գլխաւոր ուսուցիչն էին Պատուելիներ։

Անցեալներն հրատարակուած վիճակագրէ մ'ալ երեւցաւ թէ մինչ եկեղեցական մարմնոց վարժարաններուն մէջ շարախմական վճարումը պարտաւորիչ է, անգլիացի ծնողաց մեծամասնութիւնը կը շարունակէ իւր զաւակները զրկել այս վարժարաններ, փոխանակ Պօրտ Սքուլներ զրկելու, ուր կրթութիւնը ձրի է ամեն անոնց համար որք չեն ուզեր բան մը վճարել։

Ի՞նչպէս ուրեմն պիտի բացատրեն Անգլիոյ մէջ կղերին այս կրթական գործունէութիւնն, եթէ կրօնական մարմիններու ձեռամբ տրուած կրթութիւնն այնքան աղետալի բան մ'է որ զայն վանելու համար կ'արժէ «դիւցազնական ճիգեր թափել»։ Անգլիացիներն, Սմիրիկայիները խաւարեալ են, միջնադարեա՞ն են, ծիծաղած գաղափարներու՞ կը ծառայեն, պիտի ըսեն ազդեցիք։

* * *

«Ճիզուիտները կը հանին 14,000ի», կ'ըսէ յօդուածագիրը։ Բայց իւր մեծ սխալն այն է որ ամեն ազգերու, ամեն եկեղեցիներու կղերն յար և նման կը նկատէ Ճիզուիտներուն։

«Ի՞նչպէս եղեր է ասիկա», կը հարցնէ միամտաբար, տեսնելով որ մեր արական վարժարանաց մէջ վարդապետներ և մեր իգական վարժարանաց մէջ մայրապետներ չկան դաս տուող։

Ի՞նչպէս եղեր է։ Բայց ո՞վ չի գիտեր պատճառը—Մեր կղերականմարմնոյն տգիտութեան պատճառաւ։ Մեր կղերին խմացական, բարոյական ու հաւաքական թերի և անկերպարան վիճակն է պատճառ։

Եւ դուք այնքան բարեկամ չէք եկեղեցականութեան որ հայ կղերին տգիտութիւնը չտհ մը կը սեպէք հայ Ազգին, և ազգը համար կը խնդակցիք հայ Ազգին։

Մեք այնպէս չենք կարծեր։ Մեր համոզում ազգը ճշդիւ ներկայն է։ Մեզ համար ազգային դժբախտութիւն մ'է հայ կղերին այնքան տգէտ ըլլալն իւր ամեն կարգերուն մէջ ալ։

Եթէ հայ կղերն աւելի զարգացած ըլլար, մեք բնաւ պիտի չպահանջեինք հայ կղերին աւելի կարեւոր, աւելի արգիւնաւոր բաժին մը ստանձնելէն կրթական գործին մէջ. զի մեր Եկեղեցւոյն ոգին այնքան տարբեր է իրենց նկարագրած Ճիզուիտներուն ոգիէն, որ հանդուցած ենք և համոզիչ օրինակներն ալ ունինք թէ ճշմարիտ հայ եկեղեցականութեան մը ձեռամբ առանդուած կրթութիւնն ամենէնին արգելք պիտի չըլլար հայ ժողովրդեան խմացական ու բարոյական զարգացման։

Բ. Ք.

ԲՈՂՔԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆ ՎԻՐԶՈՒԹԵԱՆ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ

Լորտ Սալիսբրիի իւր նախարարութեան անդամոց թիւը բարձրացուց 19 ի, որ առնօրինակ է Անգլիոյ մէջ իսկ, ուր նախարարներուն թիւը միշտ աւելի է քան ուրիշ երկիրներու մէջ։ Հանրային շինութեանց նախարար կարգեցաւ Պ. Էքերտ-Տուկլաս, (Պ. Կլատսդոնի որդւոյն Պ. Հէրպերտի վերջին անգամ վարած պաշտօնն,) ի վարձ այն բարի ծառայութեանց զորս Պ. Տուկլաս մատուցած էր իբրեւ «խարազանապետ» պահպանողական կուսակցութեան, իբրեւ ճարտար լարող կուսակցական մեքենային և կազմակերպիչ վերջնական յաղթութեան Լորտ Ռոզպերիի վարչութեան դէմ։

Մինչեւ մօտ ժամանակներս երկրագործութիւնը նախարարական յատուկ պաշտօն մը չէր Անգլիոյ մէջ, այլ Պետական Խորհրդոյ ճիւղերէն մին կը կազմէր։ Պ. Ուոլդը Լանկ անուանեցաւ երկրագործական նախարար, շնորհիւ իւր մասնագիտութեան։

Միւս կողմէ, հանրային կրթութեան վերատեսուչ կարգեցաւ պահպանողական նախորդ վարչութեան իրաւագէտ խորհրդական Սըր Ճոն Կորտ, որ սակայն աթոռ չունի նախարարութեան մէջ, այլ դեռ-նախագահ է Պետական Խորհրդոյ։ Սըր Ճոն Կորտ Բէյմպրիճի Համալսարանին ուրեմպոնն է Խորհրդարանին մէջ, ուր Համալսարանք առանձին երեսփոխաններ ունին միշտ, համոզուած անկիրան մէջ, ջերմ պաշտպան կրօնական-բարոյական կրթութեան, և գործաւորական ու ընկերական բարենորոգմանց։ Ազատականք չեն ուրանար այս տարիներուն արժանիքը կրթական նախարար ըլլալու. միայն դիտողութիւն կ'ընեն թէ ինչպէս Պ. Մրնտելլա հրաժարեցաւ ազատական վարչութենէն՝ սնանկացող Նոր Զելանտայի Պանքային տնօրէն խորհրդոյն մէջ գտնուած ըլլալուն համար, նոյն պատճառաւ Սըր Ճոն Կորտ եւս ի պաշտօն պէտք չէր կոչուէր, առ որ Պահպանողականք կը պատասխանեն թէ գատական քննութիւնն հաստատեց որ Սըր Ճոն Կորտ այնպիսի չրջանի մը մէջ անգամ եղած էր տնօրէն խորհրդոյն որ ինք պատասխանատու չէր կրնար բռնուիլ եղած բաներուն համար։

Երեսփոխանութեան վարիչ Պ. Արթուր Պալֆուրի կրտսեր եղբայր Պ. Ճերլս Պալֆուր անուանեցաւ Իռլանդայի նախարար, և գաղթային նախարար Պ. Ջէմսրիէյնի որդին Պ. Օսկին Ջէմսրիէյն եղաւ ծովապետութեան քաղաքային խորհրդոյն անդամ, և իբրեւ այն՝ երեսփ. ժողովոյ մէջ օգնական Պ. Կոշնի։

Գործաւոր երեսփոխան և միութենական-ազատական Պ. Ճէսի Քոլինկս եղաւ ներքին գործոց նախարարութեան խորհրդական, գործաւորական ամեն խնդիրներու վրայ ձեռնհասօրէն խորհրդատու ըլլալու համար իւր պետին։ Հանգուցեալ Լորտ Սէլիսբրիի որդին Լորտ Սէլիսբրի, որ զժգոհամտութեամբ գացած էր քաղմիկ Լորտերու ժողովոյն մէջ, ինքն եւս միութենական-ազատական, եղաւ գաղթային խորհրդական, այն է՝ Պ. Ջէմսրիէյնի ներկայացուցիչը Լորտերուն առջեւ։ Ուրիշ միութենական մը, իռլանդացի Պ. Թ. Ռիսլէյ, եղաւ տեղային և գաւառային կառավարութեան ներկայացուցիչ Երեսփ. ժողովոյ մէջ, և օգնական Պ. Ճերլս Պալֆուրի՝ իռլանդական խնդրոց վիճաբանութեան համար։

Այս առթիւ դիտուեցաւ որ միութենական-ազատականք, որք 49 երեսփոխան միայն ունին այսօր լուծուող Երեսփոխանութեան մէջ, իրենց թուոյն համեմատութեամբ չատ աւելի պաշտօններ ձեռք ձգած են նոր վարչութեան մէջ, այնպէս որ Ազատականք հեգնօրէն կ'ըսեն թէ այս նախարարութեան գլուխն ոչ թէ Լորտ Սալիսբրի այլ Պ. Ջէմսրիէյն է։ Պատճառն այն է որ թէեւ միութենական-ազատականք թիւի կողմէ պ ահպանողականաց մէկ յոյժ փոքր հատուածը կը կազմեն, բայց իրենց շնորհիւ կրցած են Պահպանողականք յաղթել Ազատականաց և Իռլանդացւոց դաշնակցութեան և անցնել իշխանութիւն։

Կարգ մը պահպանողականներ կան որք Լորտ Սալիսբրիի նախորդ վարչութեան անդամ էին՝ ոմանք իբրեւ նախարար, այլք իբրեւ խորհրդական կամ Ա. քարտուղար, բայց Լորտ Սալիսբրի զանոնք այս անգամ իրեն հետ չուզեց առնուլ։ Ասոնք են Լորտ Նուգֆորտ, Պ. Հէնրի Մաթիուս, Սըր Ճէյմս Ֆէրկիւսըն, Պառոն տը Վորմս և Սըր Էլլիս Աշմէտ Պարդլէթ։ Այս վերջինոյն պաշտօն մը տրուելու համար իւր բարեկամք խնդրամատոյց եղած Լորտ Սալիսբրիի, բայց նպաստաւոր պատասխան չէին ստացած մինչեւ 4 յուլիս։

Լորտ Ռոզպերի հրաժարելուն առթիւ իւր գլխաւոր աշակիցներէն ոմանց համար տիտղոսներ և պատուանշաններ ձեռք բերաւ, ընդ որս պատերազմական նախարար Պ. Բէյմպլ Պէնըրմէն Բարոնեաց պատուանշանին մեծ խաչն ստացաւ, որ իրեն իրաւունք կուտայ Սըր տիտղոսը ցկեանս կրելու, որով այժմ կը կոչուի Սըր Հէնրի Բ. Պէնըրմէն։ Կրած անձնական պարտութեան համար մեծ փոխարինութիւն մը չէ այս, մանաւանդ որ՝ պատերազմական նախարար մնալու համար՝ հարկաւորած էր՝ ի խնդրոյ իւր պաշտօնակցաց՝ զլանալ Երեսփ. ժողովոյ ատենապետի պաշտօնը, զոր կարող էր ցկեանս վարել, ամենուստ վայելած իւր համակրութեան պատճառաւ։

Արկայլի Դերունի դուքսն, իբրեւ անպաշտօն գլուխ միութենական-ազատականաց, չատ գոհ է իւր քաղաքական բարեկամներուն իշխանութեան անցնելուն համար, որովհետեւ թէեւ անձնական բարեկամութիւն ունի Պ. Կլատսդոնի հետ, բայց իռլանդական խնդրոյն մէջ բոլորովին հակառակ էր անոր գաղափարներուն և վերջնապէս բաժնուած էր Կլատսդոնեան կուսակցութենէն։

Երբ, անցեալ երկուշաբթի նստին մէջ, երկրին կուսակցութիւնք իրենց տեղերը փոխեցին, դիտուեցաւ որ Արկայլի դուքսը, վերջիրս կրած իւր սուզին հակառակ, դուարթ էր, և չատ մտերմօրէն կը տեսնուէր նոր վարչապետին հետ, որոյ մօտ նստած էր։

Պ. Պրոտրիք, որոյ հարցումն եղած էր պատճառ Լորտ Ռոզպերի դահլիճէն անկման, անուանեցաւ խորհրդական պատերազմական նախարարութեան, այսինքն՝ կոչուեցաւ ինք բարեկարգիչ իւր քննադատած վարչութիւնը։

Թայմզ կ'ըսէ թէ այն մեծահարուստ Ազատականք որոց համար տիտղոսներ և պատուանշաններ ձեռք բերած էր Լորտ Ռոզպերի իւր հրաժարման առթիւ, կարեւոր զումարներ նպաստած են Ազատականաց յաղթութեան առաջիկայ պայքարին մէջ, և հետեւապէս անոնք կարող պիտի ըլլան ընտրելիներ յառաջ բերելու կարգ մը չրջանակներու մէջ ուր դրամի չգոյութեան պատճառաւ յուսահատած էին կռուելէ։

Թէպէտ նախարարութեան անդամներուն թիւը 19ի բարձրացած է, բայց Լորտ Սալիսբրի, Տըլըճարի դուքսը, Պ. Պալֆուր, Պ. Կոշը և Պ. Ջէմսրիէյն նախարարութեան մէջ նախարարութիւն մը ձեւացուցած են, կամ առանձին մասնախումբ մը, որ նախաձեռնութիւն պիտի ունենայ ամեն կարելոյ խնդիրներու, անմիջական որոշումներն ինք պիտի տայ, և վճռաբանութեան համար կարեւոր կէտերը միայն պիտի ներկայէ ամբողջական գումարման։

ԱԶԴ ԹԷՄՊԷՔԻԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Թէմպէքի ընկերութեան 5% պարտաթուղթերն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ յառաջիկայ յուլիս 1ի թիւ 6 կորօնը պիտի վճարուի այս թուականէն սկսեալ Օամ. Պանքին կողմէ Զալաթիա, իւրաքանչիւր պարտաթուղթի վրայ գուտ 11.50 ֆրանք, 1 ֆրանքի ֆրանսական տուրքը դեղուած։

Կ. Պոլիս 17 յունիս 95 6—6

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 6 Յուլիս. — Պ. Կլատսդոն երկու նամակ ուղղելով Միտ Լոթիան գաւառի (Էտինպուրկ) ազատական ընկերակցութեան, վերջնապէս հրաժարեցաւ երեսփոխանութենէն, այժ տուաւ իրեն տեղ Սըր Թոմաս Քարմայքլի ընտրելիութեան, և յորդորեց ընտրողներն հաւատարիմմնալու Ազատական կուսակցութեան սկզբանց։ Ընկերակցութիւնը շնորհակալութիւն յայտնեց Պ. Կլատսդոնի թանկագին ծառայութեանց համար, և որոշեց միահաղոյն այժ տալ Սըր Թոմասի ընտրութեան։

—Երեսփ. ժողովին նիստերն յետաձգուեցան մինչեւ յուլիս 12։ (Այսինքն՝ արդի երեսփոխական ժողովը փակուած է, և այսօր, երկուշաբթի, հրատարակելի վեհապետական հրամանագիրը պիտի ծանուցանէ ժողովոյն լուծուած ըլլալը։)

—Լորտ Սալիսբրի Լորտերու ժողովին մէջ յայտարարեց թէ անհիմն է Ազատականներուն այն առարկութիւնը թէ Լորտերու ժողովը կ'արգիլէ երեսփոխականին օրէնսդրական իրաւունքներուն գործադրութիւնը, ձեռնկախներ դնելով ազատականներուն։ Լորտերն իռլանդական ծրագրին միայն հակառակեցան. վասն զի Անգլիոյ ժողովրդին մեծամասնութիւնն ընդդիմադիր է անոր։

ՓԵՏԵՐՍԳՈՒՐԳ.—Ռուսական երաշխաւորութեամբ կատարուելիք 16 միլիոն սուկիի չինական փոխառութեան պայմանագրութիւնը վաւերացուեցաւ։

ՓԱՐԻԶ.— Զօր. Տիւշէն Մատակաքրէն կը հեռարէ թէ հոն արչաւող Ֆրանսական զօրքերուն մէկ տասներորդն հիւանդութենէ բռնուած ըլլալով, չի կրնար մասնակցիլ պատերազմական գործողութիւններու։

—Մաքսային յանձնաժողովն ընդունեց Զուիցերիոյ հետ պայմանագրուած վաճառականական կարգադրութիւնը։

ԱԹԷՆՔ.—Երեսփ. ժողովն օրն երկու նիստ կ'ընէ, երմացոյցն ամիսը վերջանալէն առաջ քուէարկելու համար։

ՊԵԼԿՐԱՏ. — Նոր նախարարութիւնը կազմուեցաւ. Պ. Նովաքովիչ նախարարապետ և արտաքին գործերու նախարար, Սդէֆան Բոքովիչ երմտական նախարար։

—Երեսփ. ժողովն այսօր զուարթուեցաւ և ընտրական գործողութիւններու քննիչ յանձնաժողով մը կազմելէ ետքն ատեանը փակեց։

ՀՌՈՄ.—Վէսուվը բռնկած է, նոր բերաներ բացուեցան, առատ քանակութեամբ լաւա կը հոսի մինչեւ Ռեգինա։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Երէկ, Եէնի-գիւղի եկեղեցւոյն տոնախմբութիւնն ըլլալով, ըստ բաղձանաց թաղին ազգայնոյ և Թաղական Խորհրդոյ հրաւիրանօք՝ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ առաւօտ հանդիսաւոր Պատարագ մատոյց և հոգեշահ քարոզ մը խօսեցաւ. Յաւարտ արարողութեանց, ըստ վաղեմի սովորութեան՝ պաշտօն մատուցուեցաւ եկեղեցւոյն հիմնադիր Նէվրուզեան Յարութիւն Ամիրայի և նոյն տունին հանգուցեալ հոգւոյն ի հանգիստ։

Հաւատացեալոց խուռն բազմութիւն մը լեցուցած էր եկեղեցին. գիւղին Յոյներէն ալ ոմանք ներկայ էին։

* * *

Ս. Պատրիարքն՝ իր հետն ունենալով Արժ. Տ. Յակոբ Աշտ եւ Տ. Յովհաննէս Արշարունի Ծ. վարդապետները, չաթմ իրիկուն Գում-Գարուէն Եէնի-գիւղ գնաց իր արամադրութեան ներքեւ դրուած երկու չոգեմակոյկներով, որոց մէջ կը գտնուէին նաեւ Թաղական Խորհրդոյ անդամները։ Եէնի-գիւղի նաւամատոյցէն, ուր յատկապէս պատրաստուած երեք լանտոյներ կը սպասէին զինքը եկեղեցի փոխադրելու համար, արժանավայել մեծարանօք ընդունուեցաւ Ն. Ամենապատուութիւն։ Իրիկուան ժամերգութիւնէն ետք, Ն. Ամենապատուութիւն առաջնորդուեցաւ վաճառական Զարդարեան էֆէնտիի տունն ուր հիւրընկալուեցաւ։

Երէկ, եկեղեցական հանդէսէն ու միջօրէի ճաշէն ետք, Ս. Պատրիարք Հայրը Թաղական Խորհուրդին կողմէ հրաւիրուելով Վոսփորի վրայ պտոյտ մը կատարելու, եկեղեցական ու աշխարհական հետեւորդներով չոգեմակոյկ մը նստաւ որ մինչեւ Գավագ երթալէ ու մինչեւ Պէպէք լիցնելէ ետք, վերադարձաւ Եէնիգիւղ։

Ն. Ամենապատուութիւն գիշերը Եէնիգիւղ անցուց և այս առաւօտ կանուխ Պատրիարքարան իջաւ։

Էրզրումի Նորընտիր քաղաքական ժողովոյ ընտրութիւնը վաւերացնող Պատրիարքական կոնդակը ղրկուած է. Նոյն ժողովը կը կազմեն.

Առաքել	էֆ. Յոհաննէսեան
Ատուռատուռը	« Զիլինկիրեան
Խաչատուր	» Ինճիճեան
Յակոբ	» Վարդանեան
Յակոբ	» Համամճեան
Յարութիւն	» Ֆէրմէնեան
Սարգիս	» Սէֆէրեան

Իզմիրի Նորընտիր քաղաքական ժողովոյ ընտրութիւնը վաւերացնող Պատրիարքական կոնդակն ալ ղրկուեցաւ։

Տնտեսական Խորհուրդը իր վերջին նստին մէջ հետեւեալ տնօրինութիւնները ըրաւ.

1. Պատրիարքարանի մարդահամարի տեսչութեան կողմէ մատուցուած ըլլալով Պոլսոյ և արուարձաններու և Ադգ. Հիւանդանոցի մէջ վերջին վեցամսեայն տեղի ունեցած ծնունդներու և մահերու վիճակագրական ցուցակը, Խորհուրդը նկատողութեան առնելէ յետոյ, անոր արձանագրութիւնը որոշեց։

2. Մարկիսիզի եկեղեցւոյն յաւելուածական մասին չինութեան ծախքերուն համար թաղական խորհուրդը խնդիր ըրած ըլլալով, Խորհուրդը տնօրինեց կարեւորը։

3. Գասըմ-Փաշայի եկեղեցւոյն և Մայր եկեղեցւոյ զատրան դասերուն մատակարարութեան հաշիւները ներկայացուած ըլլալով, յանձնուեցան կեդրոնական համակարգութեան իքննութիւն և ի տեղեկագրութիւն։

4. Գատրիզի թաղական խորհուրդին կարգադրական վկայագրերու մասին ըրած խնդրոյն նկատմամբ Անդադրատան տեսչութիւնը իր տեղեկագիրը մատուցած ըլլալով, Խորհուրդը տնօրինեց կարեւորը։

5. Նկատողութեան առաւ Իսկիւտարի Աղքատախնամ ընկերութեան մասին երեք թաղական խորհուրդներու կողմէ ղրկուած տեղեկագրերը և տնօրինեց հարկ եղածը։

6. Պէյքօզի ազգային վարժարանին եւ կալուածներու չինութեան մասին նախորդ վարչական որոշումը ուշադրութեան առնելով, որոշեց հանգանակութեան տուփեր մը տալ ի նպաստ նոյն չինութեանց։

7. Պէյքօզի եկեղեցւոյն գողութեան խնդրոյն համար լսելով ոմանց տեղեկութիւններն ու վկայութիւնները, տնօրինեց արժանը։

8. Թօփգափուի առժամեայ թաղական խորհրդին պաշտօնավարութեան մատակարարութեան դէմ թաղեցիներու կողմէ հանրագիր մը մատուցուած ըլլալով, յանձնեց իր անդամակիցներէն Ա. Փանոսեան էֆ.ի անձամբ թօփգաբու երթալով քննել բողոքի առարկաները և արդիւնքը տեղեկագրել։

9. Եէնի-գիւղի եկեղեցւոյն նորոգութիւնը կատարուած և ծախքերու մասին թաղական խորհրդին կողմէ խնդիր մատուցուած ըլլալով, որոշեց կարեւորը։

Ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ Տիվրիկի կալուածներու հոգաբարձութեան, Հիւանդանոցի և Իսկիւտարու Ս. Խաչի ու Գասը գիւղի կալուածական, Պիլէճիկի մուգաթայի տուրքերուն ու Գափամաճեան կոակի և Պալըքլըի գերեզմանատան որմերուն շինութեան խնդիրներով։

Իզմիտէն կը գրեն մեզ յունիս 23 թուականով.

Երէկ, Եէնի-գիւղի եկեղեցւոյն տօնախմբութիւնն ըլլալով, ըստ բաղձանաց թաղին ազգայնոյ և Թաղական Խորհրդոյ հրաւիրանօք՝ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն Երէկ առաւօտ հանդիսաւոր Պատարագ մատոյց և հոգեշահ քարոզ մը խօսեցաւ. Յաւարտ արարողութեանց, ըստ վաղեմի սովորութեան՝ պաշտօն մատուցուեցաւ եկեղեցւոյն հիմնադիր Նէվրուզեան Յարութիւն Ամիրայի և նոյն տունին հանգուցեալ հոգւոյն ի հանգիստ։

Հաւատացեալոց խուռն բազմութիւն մը լեցուցած էր եկեղեցին. գիւղին Յոյներէն ալ ոմանք ներկայ էին։

* * *

Ս. Պատրիարքն՝ իր հետն ունենալով Արժ. Տ. Յակոբ Աշտ եւ Տ. Յովհաննէս Արշարունի Ծ. վարդապետները, չաթմ իրիկուն Գում-Գարուէն Եէնի-գիւղ գնաց իր արամադրութեան ներքեւ դրուած երկու չոգեմակոյկներով, որոց մէջ կը գտնուէին նաեւ Թաղական Խորհրդոյ անդամները։ Եէնի-գիւղի նաւամատոյցէն, ուր յատկապէս պատրաստ

Որոշեալ պայմանաժամէն յետոյ որ և է բողոք կամ դիտողութիւն անլսելի պիտի մնայ։

24 յունիս 1895 (Կնիք)

Պատրիարքարանի բարապաններէն Վըրթանէս աղա Զնկեան առջի օրը մեռաւ Ազգ. Հիւանդանոցին մէջ, 42 տարեկան։

Բնիկ Սամսունցի էր՝ երբեմն սեղանաւոր ու վաճառական. ութ տարի է վեր Պատրիարքարանի մէջ կը ծառայէր իբրեւ բարապան և ամենուն համակրութիւնը շահած էր։

Տեղական շուրջք

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ. — Ատանայի Թարսուս գաւառակին Նախպ անուանեցաւ Սըզերդի նահիկին Նախպ Հիւսէյին Հիւսնի էֆէնտի։

Էտիրնէի Ճիսրը Մուսթաֆա Փաշա գաւառակին Նախպ անուանեցաւ Մէկլիքի Նախորդ Նախպ Իպրահիմ Էտհէմ էֆէնտի։

Սըվազի Կիւրին գաւառակին Նախպ անուանեցաւ Թաթայի նախորդ Նախպ Ահմէտ Շիւքրի էֆէնտի։

Երզրումի Բասէն գաւառակին Նախպ անուանեցաւ Նախպներու վարժարանին շրջանաւարտներէն Օսման էֆէնտի։

Վանայ Կեավշ գաւառակին Նախպ անուանեցաւ Պարկիրիի նախորդ Նախպ Ապտիւրրահման Նեպզի էֆէնտի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՈՒՄՈՒՆՔ. — Շաբաթ իրիկուն, Եըլտըզի կայս. պալատան մէջ սեղան մը տրուեցաւ ի պատիւ գերմանական դեսպան Պ. Սաուրմա Եէլչի։ Ներկայ էին նաեւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը, Արտաքին գործոց Վեհմ. նախարարը, պալատական պաշտօնատարք և դեսպանին հետեւորդ պաշտօնեայք։

* * *

Ցունիս 24 թուականաս Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ուղղեալ հեռագրեր ծանուցած են թէ Հիճազի, Էնկիւրիի, Խարբերդի, Հալէպի, Երզրումի, Ատանայի, Պէրութի, Տրապիզոնի, Տիարպէքիրի, Սըվազի, Պիթլիսի, Վանայ և Գասթէմունիի նահանգաց մէջ ալ, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, կատարեալ անդորրութիւն և ապահովութիւն կը տիրէ։

* * *

Քաղաքապետութեան պաշտօնատան մէջ կազմեալ արկածելոց նպաստամատոյց յանձնաժողովը 67,204 զրուշ բաշխած է երկրաշարժէն արկածելոց։ Մինչեւ հիմա կատարուած բաշխումներուն գումարը հասած է 8,348,692 զրուշի։

ՄԱՔՍԱՑԻՆ առանձնաշնորհեալ արժեթղթոց վիճակման խնդրոյն վրայ նորէն խորհրդակցութիւնք պիտի կատարուին և այդ գործողութիւն ի մօտոյ պիտի կարգադրուի։

ՄԱՀ ԲՕՍԹԱՔԻ ԱՏՕՍԻՏԻ ՓԱՇԱՅԻ.— Սամսոնի նախկին իշխան Քօսթաքի Ատօսիտի փաշայ, որ ինն ամսէ ի վեր լեռնդի քաղցկեղէ կը տառապէր, շաբաթ իրրիկուն ժամ 12ին մեռաւ 78 տարեկան՝ իր ամարանոցին մէջ ի Մեծ կղզի։

Ատօսիտի փաշա քանի տարիկան հասակին մէջ տերութեան ծառայութեան մըտնելով վարած է այլ և այլ պաշտօններ, ի միջի այլոց Արտաքին ու Ներքին գործոց նախարարութիւնները խորհրդականութեանց, Բերայի թաղապետութեան տնօրէնի և Կրէտէի կուսակալութեան ու երկու անգամ Սամսոնի իշխանապետութեան պաշտօնները։

Ունէր Օսմանիյէ ու Մէճիտիյէ պատուանշաններու առաջին աստիճանները, Կրէտէի ոսկի չքաղրամն և օտար պատուանշաններ։

Ատօսիտի փաշա տասը տարիէ ի վեր հանգստեան կոչուած էր։

Ցուղարկաւորութիւնը այսօր կը կատարուի ի ներկայութեան Ցունաց Ամեն. Պատրիարքին։

ՎԱՇԽԱՌՈՒԻՐ.—Պետական Խորհուրդը տեղեկագիր մը պատրաստած է այն կանոնական ծրագրոյն համար, զոր Դատական նախարարութիւնը խմբագրած էր վաշխառուներու նկատմամբ։ Այդ ծրագիր մատուցուած է Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին։

ԲՆՆԻՉ ՑԱՆԶՆԱԺՈՂՈՎ.—Կայս. Իրատէի մը համաձայն կազմեալ այն յանձնաժողովը, կը նստի Սապահ, որ պաշտօն ունի Եանեակի, Գօսզվի, Սէյնիկլի ու Էտիրնէի նահանգաց մէջ քննութիւններ կատարելու համար այդ տեղերը երթալ, հոն ժամանելով սկսած է իր պաշտօնն ի գործ դնել, զոր մէկ քանի ամիսէն աւարտելէ յետոյ մայրաքաղաքս պիտի դառնայ։

ՆԵՐԲԻՆ գործոց նախարարութեան կողմէ բոլոր կուսակալներուն հրաման ղրկուած է որպէս զի տուրքերուն գանձումը անխնամ չթողուն։ Ելմտական նախարարը մասնաւոր պաշտօնագրով մը ուշադրութիւն հրաւիրած էր այս խնդրին վրայ։ Հաւաքումը ժամանակին յառաջ տարուած չըլլալուն պատճառաւ, հին առնելիքներ մնացած են։ Ոստիկաններ պիտի ղրկուին տուրքի հաւաքչութեան, ըստ օրինի, եւ եթէ զինուորական կամ քաղաքային պաշտօնեայ մը տուրքի հաւաքման գործին մէջ մեկ ու թոյլ գտնուի, անոր մասին խստոյն տեղեկութիւն պիտի տրուի իր պետին։

ՔՈՂԵՐԱՆ Ի ԴԱՒԱՌՍ.—Կեսարիոյ Հըրջակայ Գարահիսար գիւղախումբին մէջ յունիս 20 ին երկու մարդեր քոլերեպ մեռեր են։ Այդ պատճառաւ հարկ եղած առողջապահական միջոցները ձեռք առնուած են։

—Ցունիս 18 էն 21, ձեպէլը Պէրէքէթի Պուլանըք գաւառակին մէջ քոլերեպ ութ դէպք ու եօթը մահ պատահած է։ Մինչեւ յունիս 22, Բաեռս քաւառակին մէջ ինը դէպք ու չորս մահ։ Սիսի մէջ մէկ դէպք։

Ցունիս 22 էն 23, Մէրսինի մէջ երկու դէպք ու մէկ մահ։ Սիս ու Գարաթաշ գիւղախումբերուն մէջ երեքական դէպք։ Գարաթաշի շրջակայ գիւղերուն մէջ տասներկու օրուան միջոցին յիսուն երկու մահեր պատահած են։

Մինչեւ յունիս 23, Ատան-ի մէջ չորս դէպք ու մէկ մահ։ Թարսուսի մէջ ինն օրէ ի վեր դէպք չէ պատահած։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽԸ.—Դպրոսի կըսէ թէ Թրհալայէն քաղուած [illegible] գրի մը նայելով, աւազակներու խումբ մը հելլենական հողէն օսմանեան հողը անցեր են, և թէ Ալասոնիա ոստիկաններու հետ պատահած հանդիպման մը մէջ 4 հոգի բռնուեր եւ միւսները փախեր են։

ՓԱՐԻԶԻ մէջ Պ. Մաթիէօի գործարանն աշխատող այն օսմանցի երիտասարդներն, որք արհեստական թեւեր ու ոտքեր շինելու արհեստը կուսանէին, այդ արհեստը կատարելագործած ըլլալով, ի մօտոյ մայրաքաղաքս պիտի դառնան։

ՇՈՓԵՆԱՒԻ ՄԸ ՀՐԿԻԶՈՒՄԸ.—Շաբաթ գիշեր առտուան դէմ, ժամը 7ին, կամուրջին մօտ, Քարաքէօյի կողմը խարբսված Մախսուսէի թիւ 8 Հէրէֆէ շոգենաւը, որ կղզիներու գծին վրայ կ'երթեւեկէ, յանկարծ բոցերէ շրջապատուեցաւ։ Շոգենաւին յառաջակողմէն հրդեհ ծագած էր, և կը տարածուէր ամէն կողմ։ Անմիջապէս օգնութեան հասնելով կարելի եղաւ շոգենաւը ամբողջովին այրելէ ազատել։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ ԱԶՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽԸ.— Գոսովայի լրագիրը կը գրէ հետեւեալը։

Աւազակութիւն ընելու նենգամիտ նըպատակով 40 հոգիի չափ թափառականներ, երկու խումբի բաժնուելով, անցեալները Պուլկարիոյ սահմանագծէն ասդին անցան։ Երբոր այս բանը լսուեցաւ, խկոյն Թապուր աղասի Խարէստին աղա և Պէօլիւք աղասի Մալիք էֆէնտի, անոր օգնականը Էյյուպ և Իզզէթ և ժուրնալ էմինի՝ Սինան աղա, ասոնք ամէնքը հետերնին բաւական թիւով ոստիկան առնելով անոնց դէմ ղրկուեցան։ Այս չարագործներուն հանդիպեցան առաջին անգամ Բալանգայի մօտ Ներվէրէ Պալկանին Բալանգայի ոստիկաններն ու պահապանները որ զանոնք հալածելու ելած էին, և կայսերական բանակին պատկանող տեղական Մէշմէտ և յետոյ դեր-հագարապետ Մուսթաֆա էֆէնտիներն օգնութեան հասնելով, անոնց հետ կռիւի բռնուեցան և իբր արդիւնք իրենց եռանդին՝ անոնցմէ ինը ողջ ձերբակալեցին և երկու հոգի ալ մեռած։ Իսկ Խարէստին աղա սոյն աւազակներուն միւս խմբին ետեւէն իյնալով, Նէգիլը Պարպարովա և Մինգէվէ Պալքաններուն մէջ անոր հանդիպեցաւ, և տեղի ունեցած կռուին, աւազակներուն պետը հոչակաւոր Տօսո Գոնաթանին և անոր հետ ուրիշ 13 ընկերները սպաննուեցան և ասոնցմէ զատ ձերբակալուեցան երկու հոգի վիրաւորուած, և երեք հոգի ալ ողջ և անվէրք։ Հեծեալ ոստիկան Գարա Մէհմէտ և պահապան Հասան բռնած են ուրիշ մը մեռած, և բանակին զինուորներուն ձեռքով ալ բռնուած են երկու հոգի սահմանագծէն անցած տաններին։ Այսպէս 16 հոգի մեռած են և 17 հոգի ողջ բռնուելով, անցեալ ուրբաթ օր կուսակալութեան կեդրոնը բերուած են։

Գոսովայի լրագիրը այս լուրը հաղորդելով կ'աւելցնէ թէ ամենուն աչքին նողկալի են այս մարդիկը որք հանրութեան վայելած անդորրութիւնը և խաղաղութիւնը վրդովելու համարձակութիւնը ունեցան։

Բ. ԴՈՒՌԸ ձեռնհաս իշխանութեան յանձնած է այն ծրագիրը, զոր մաքսային վերատեսչութեան խորհրդական Պէրթրամ էֆէնտի պատրաստած էր՝ Պուլկարիաէն՝ օսմանեան երկիրներու ուրիշ մասերը փոխադրուած ապրանքներէ առնուելիք մաքսատուրքերուն նկատմամբ։

Պ. ՎԻՆՍԸՆԴ ԲԱՇԼԱՐՏ, անգամ Հանրային Պարտուց վարչական ժողովին, շաբաթ օրը Եւրոպայէն մայրաքաղաքս դարձաւ։

ԷՏԻՐՆԷԻ Հավա գաւառակին թաղապետական բժիշկ կարգուած է բժշկական վարժարանի քաղաքային ճիւղին շրջանաւարտներէն Ատիլեան Գրիգոր էֆէնտի։

ՐՈՒՄԷԼԻԻ Երկաթուղեաց անցեալ շաբթուան հասոյթը 215,539 ֆրանք եղած է՝ նախորդ շաբթուան հասոյթէն 53,339 ֆրանք աւելի։ Իսկ տարեգլխէն մինչ յունիս 17 եղած հասոյթն է 4,648,000 ֆրանք՝ անցեալ տարուան նոյն ժամանակամիջոցէն 122,123 ֆրանք պակաս։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՔ։— Ցունիս 19էն մինչեւ 24, այլեւայլ տեղերէ մայրաքաղաքս ժամանած են 73 տնուոր 337 գաղթականներ, որք նահանգները ղրկուած են բնակութիւն հաստատելու համար։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ անոյշ ջուրերու բաշխման եւ մատակարարութեան համար պատրաստուած ծրագիրը յանձնուած է յատուկ յանձնաժողովոյ մը նկատառման։

ՍՈՒԼԹԱՆԻՑԷ վարժարանին տարեկան քննութիւնք կատարին ամսոյս 28 ին, յետ որոյ երկու ամսուան արձակուրդ պիտի տրուի։

ՀՐԴԵՀ.—Երէկ ժամ 10 ½ ին հրդեհ ծագեցաւ Իսկիւտար Քասէմ Զէյտէի թաղը և երկու փայտաշէն տուներ այրեցան։

ԹԱՐԳՄԱՆ. — Էնկիւրիի կուսակալութեան թարգման անուանուած է Երկի Իքիտիս էֆէնտի, որ Պետական Խորհրդոյ անդամ Իքիտիս էֆէնտիին որդին է։

ՊԻԹԼԻՍԷՆ կը գրեն թէ, Գուլենազողլու Հալէֆ ու Խալիտ անուն աւազակներն, որք մեծամեծ ոճիրներ գործած են, ձերբակալուեր են։

ՄԵՆ ՇՈՒԿԱՒԻՆ վերաշինութեան համար քաղաքապետութեան ժողովոյ միջոցաւ կատարուած նուազուրդն աւարտած է և առ այդ արուած որոշմագիրն ու յատակագիւերը մատուցուած են Բ. Դրան, որ յանձնած է զայնս Պետական Խորհրդոյ ներքին ճիւղին՝ ի քննութիւն։

Վերաշինութեան վերջնական գին որոշուած է իւրաքանչիւր քառակուսի մեդրին համար երեք հարիւր քառասուն ղրուշ։ Շուկան երկաթէ պիտի չինուի և ծախսուց գումարը պիտի գանձուի կալուածատէրերէն։

ՎԱՆԱՑ ԼԻՃԻՆ վրայ փոթորիկ մը ծագելով երկու նաւ ծովերը նետեր է։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ժողովոյ կողմէ կազմեալ այն յանձնաժողովը, որ պաշտօն ունէր քննել առողջապահական սակացոյցերու համար պատրաստուած տեղեկագիրն, իր պաշտօնն աւարտեց։ Մէկ քանի օրէն այդ տեղեկագիր պիտի մատուցուի Բ. Դրան մէջ կազմեալ յանձնաժողովի մը՝ որուն նախագահն է Նորատունկեան Վահմ. Գաբրիէլ էֆէնտի։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Կայս. Դիտարանը հեռագիր ստացած է թէ հինգշաբթի իրիկուն Երզրումի Քղի գաւառակին մէջ երկրաշարժի բաւական զօրաւոր ցնցում մը զգացուեր է, առանց վնասակար հետեւանք մը ունենալու։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ կառավարութիւնը Պատուոյ Լէգէոնի ասպետութեան աստիճանը նուիրած է մայրաքաղաքիս Գրատարի գործակատար Պ. Պաքիշի։

ԲԱՆՋԱՐԷՂԷՆՆԵՐ.— Մօնիթէօ իրաւամբ կը գանգատի բանջարեղէններու տարապայման սղութենէն և ձնունհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ։ Նոյնպէս շրջուն բանջարավաճառներու վրայ, որք յաճախ քիլօն հին օխայի տեղ կուտան։

Մօնիթէօ դիտել կուտայ նաեւ թէ Գարաքէօյի կամուրջին՝ շոգենաւներու յատուկ մասին վրայ գտնուած մրգավաճառներն ոչ միայն եռապատիկ գին մը կառնեն, այլ նաեւ յաճախորդաց ոմանց շոգենաւի հասնելու համար ամապարելէն օգտելով, փտած պտուղներ կը քշեն։

ԱՄԱՌԸ.— Երէկ տարւոյս ամենէն տաք օրն անցուցինք։ Ջերմաչափը 35 աստիճան էր սենեակի մէջ և դուրսը ջերմութիւնն այն աստիճան որ տեղ տեղ փչող հարաւային թեթեւ հովը իսկ կարծես թէ հնոցէ մը կուգար։ Այս տաքութիւն տեւեց մինչեւ երէկ գիշեր և այսօր։

ՈՃԻՐՔ ԵՒ ԱՐԿԱԾՔ.— Շաբաթ օրը ձիպալիի կողմը ոճիր մը գործուեցաւ։ Բէժիի գործաւորներէն Վէյլի կուռ բռնուեցաւ մակուկավար Խալիլի հետ։ Վէյլի դաշյունը քաշելով մէկ քանի տեղէն վիրաւորեց Խալիլն, որ քիչ յետոյ մեռաւ։ Վէյլի ձերբակալուեցաւ։ Ոճրին շարժառիթին համար կըսուի թէ Վէյլի ու Խալիլ ժամանակ մը ի վեր հակառակութիւն մը ունէին իրարու դէմ։

—Նոյն գիշերը, ուրիշ ոճիր մ'ալ Մալթէբէի կողմը գործուեցաւ։ Նիքօ անուն մարդու մը Լիւօ անուն քիւրտ գործաւորի մը միջեւ կռիւ մը ծագեցաւ՝ այս վերջինն ունեցած պահանջքին պատճառաւ։ Նիքօ ու ընկերը Հայիա Վասիլ քիւրտին վրայ յարձակելով նախ ծեծեցին և յետոյ դաշյունով վիրաւորեցին։ Քիւրտը երկու ժամ յետոյ մեռաւ առած վէրքէն։ Ոճրագործք փախած են։

—Սալաճաքի առջեւ, նախընթաց գիշեր, երեք թուրք կիներ նաւակով կը պտտէին լուսնի լուսով, երբ Գասրգիւղի կողմէ եկող լաղի երկու մակոյկներ նաւակին մօտենալով, ուզեցին կանանց վրայ յարձակիլ։ Նաւավարն ու կիներն ոկսան ինքզինքնին պաշտպանել։ Մովիզրէն ասոնց ձայնն լսելով, ոստիկանք նաւակով օգնութեան փութացին։ Մակոյկներէ մին փախաւ, իսկ միւսը ձերբակալուեցաւ, մէջ գտնուող լաղը վաղեմի չարագործ մ'էր և այդ տեսակ անվայել ընթացքի մը համար անցեալ տարի վեց ամսուան բանտարկութեան դատապարտուած։

—Բումէլիի երկաթուղւոյ կառախումբերէ մին Սարէմ Պէյի կայարանին առջեւ կեցած պահուն, մեքենավարը, Վասիլ զբաղած էր մեքենան մաքրելու և փորձի համար շարժելու, երբ ձախ թեւը անիւներուն մէջ մնալով կոտրեցաւ։ Վասիլ անմիջապէս Կ. Պոլիս մեկնող կառախումբը փոխադրուեցաւ՝ հիւանդանոց տարուելու համար, սակայն ճամբան մեռաւ։ Ընկերութիւնն որոշած է ամսաթոշակ մը յատկացնել անոր ընտանեաց։

—Շաբաթ օրն ի Պէշիքթաշ տան մը մէջ Ֆաթիմէ անուն սպասուհի մը ջրհորէն ջուր քաշելու պահուն, լուսնտուութեան տագնապի մը մէջ ջրհորն ինկաւ և խըղդուեցաւ։

— Անցեալ իրիկուն Պ. Սալամոնի աղիսի գործարանին մէջ՝ ի Պէշիքթէրէ՝ ցաւալի արկած մը պատահեցաւ. քիւրտ գործաւորի մը աջ ձեռքը անիւի մը ակռաներուն մէջ մնաց։ Երբ մեքենան կեցուցին, խեղճ մարդուն ամբողջ թեւը ճըմըլած էր։ Վիրաւորեալը Պոլիս ղրկուելով հիւանդանոց տարուեցաւ։

Այլի տիկին Լուիզ Պլաք պէյ և իր զաւակունք հրապարակաւ շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց որք հաճեցան ներկայ գտնուիլ իրենց հանգուցեալ ամուսնոյն և հօր՝ ՎԱՍԻՄ. ՊԼԱՔ ՊԷՅԻ յուղարկաւորութեան հանդէսին և իրենց ցաւակցական զգացմանց հաւաստիքը տուին այս տխուր առթիւ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Վերջացող չաբթուն առեւտրական հրապարակին վրայ գործերու սակաւութիւնը շարունակեց։

Ցորենի գիները վերջացող չաբթուն թեթեւ անկում մը կրեցին։ Կարծը ցորեն չհասաւ. կարժէ 28 փարա օխան՝ Բումէլիի և Էսքիզէնէի տեսակները։ Զանազան տեղերէ 15,000 քիլէ կակուղ ցորեն հասաւ, որուն 10,000 քիլէն ծախսուեցաւ իւրաքանչիւր քիլէն 15—16 զրուշի։ Կիրքա ու Ագիմա չհասաւ. գիներն են 16½ զրուշ քիլէն։ 7000 պարկ եգիպտացորեն ծախսուեցաւ, օխան 22½էն 23 փարայի։ 700 քիլէ գարի վաճառուեցաւ 8¼—8½ փարայէն քիլէն։

Հաճարի և վարսակի վրայ գործ չեղաւ. գիներն են 17—18 և 17 փարա օխան։

Գալով ալիւրներուն, վերջացող չաբթուն հասան 4000 պարկ Իպարիւ, 2000 պարկ Օտեսա և 500 պարկ Մարսիլիա։ Ասոնց 5000 պարկը ծախուեցաւ ընթացիկ գիներով։ Թէրի վրայ ընթացիկ գործեր եղան, կարժէ 11½ փարա օխան։

Գործ չեղաւ լուբիաի, սիսեռի, բակլայի, սուսամի, կտաւատի, կանեփի, խաչխաշի, բամպակի և կորեկի վրայ։ Ասոնց գիներն են իւրաքանչիւր հարիւր օխան 100—130 զրուշ և 33—48, 22, 66—72, 45—46, 46—47, 60—62 ու 40—41 փարա օխան։

Արտածէլի նիւթերէն 1000 պարկ թիֆթիկ ծախսուեցաւ, լաւ տեսակները՝ 27—28 զրուշէն օխան։ Աֆիոնի վրայ գործ չեղաւ։ 15 պարկ դեղին ճէհրի ծախսուեցաւ։ Զօրաւ՝ 55 փարայէն օխան։ 44 պարկ գագի խէժ վաճառուեցաւ, որուն 3 պարկը, Գայսէրի, սպիտակ, 21½էն, 18՝ Գայսէրի, Էնկիւրի, սպիտակ, 17½—18էն, 4՝ Էնկիւրի, Նաթիւռէլ 15¼էն և 19 Գայսէրի, ճալօ, 7¼—8¼ զրուշէն օխան։

Ալքոնիներէն հասան 15 տակառ Վիէնա, էքսթրա և 73 տակառ Ուլատֆքա, որք ծախսուեցան 40½—41 և 40—41½ օխան մէկ օսմանեան ոսկւոյ։

Գաղթարիբներէն 1200 պարկ խահուէ հասնելով 600ը ծախսուեցաւ իւրաքանչիւր հարիւր օխան 13.50 օսմանեան ոսկւոյ։ 3000 պարկ Թրիէսթէի չաքար հասնելով ծախսուեցաւ 88էն 95 զրուշի, ըստ տեսակին և մառքային։ 500 պարկ ռուսական չաքար, որք վերջացող չաբթուն հասած էին, ծախսուեցան 83 զրուշի։ 4500 պարկ Ռակունի բրինձ հասաւ և վաճառուեցաւ 88 զրուշի։ Եգիպտականէն 800 պարկ հասաւ և ծախսուեցաւ 60—80 զրուշի։

1000 սնտուկ Ֆուռնիյէ մամ հասաւ, որոց 800ը վաճառուեցան՝ սնտուկը 57½ զրուշէն։ Աբոլոն մամ ոչ հասաւ ոչ ծախսուեցաւ. գիներն են 55 զրուշ սնտուկը։

Բարիւղի վրայ ընթացիկ գործեր եղան։ Ռուսական տեսակին գիներն են սնտուկը՝ 22¾—23 զրուշ ոսկեդրամ։

ԱՆՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ Ա. ՂԴ

Տնօրէնութիւնս պատիւ ունի ծանուցանել արդոյ հասարակութեան թէ 26 յունիս (8 յուլիս Ն. Տ.) թուականէն սկսեալ Հայտար-Փաշա-Բիւնտիքի գծին վրայ երթեւեկող կառախմբոց համար նոր ժամանակացոյց մը գործադրութեան պիտի դրուի։

Հայտար-Փաշայի, Իզմիտի և Էսկիշէհրի միջեւ երթեւեկող խառն կառախմբերուն ժամանակացոյցը փոփոխութիւն կրած չէ։

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Հայտար-Փաշա, 20|2 յուլիս 95

Վակտրան

ՂԱՀԱԹԻԱ, յունիս 26,8 յուլիս 1895

Անուանկն. եւ Վճարեալ		Թուական	Անուանը Արժեթղթոց	Ընթացիկ Գիներ
100			Քիս.Սէրիա A	64 30
100			» » B } 1 %	44 30
100		1831	» » C	30 20
100			» » D (զոցուած	28 25
400			(բացուած	28 26
100			(զոցուած	153 25
Փր. 500		1870	Բումէկիա. (բացուած	153 25
Անկ.	Վճր.	1890	Օսմանիէ 4 %	103 25
20	10	1869	Քրէտիի ժէն. Օթ.	11 14
22	11	1872	Օսս. Օթ. տր Շ. է Վ.	6 31
10	5	1878	Լաւրիումի	52 50
140	140	1889	Ընատոլուի (Բժթ.	605 —
500	300		երկաթուղիք (Պրթ.	315 —
500	500		(Բժթ.	11 —
20	8	1882	Թրամուէյ (Պրթ.	500 —
500	500			
500	200	1883	Օսմ. Ռէժի	22 02
1.40	1.40	1892	Օսմ. Միկարէթ 6 %	3 17
11	5½	1893	Օսմ. Ապահովրն. Ընկ.	8 15
500	500	1882	Զրի Ընկ. Տէրբոս	453 —

ՍԹԻԼԱՆՑ (Բրիտ) ԴԻ ՎՐԱՅ	Օ. Ո.	Ղրշ.
8 օրուան համար 1000 հատի	2	60
1 ամսուան համար	6	—
1 օրուան հատմար	1	10
Ռրքոր	—	—
Կանիկի (Էէվալէսիզ)	—	60

ՍԹԻԼԱՆՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ ՎՐԱՅ		
8 օրուան համար 25 հատի	Ֆր.	1 —
1 ամսուան համար	»	6 —
ԸՆԹԱՑԻՔ ԴՐԱՄՈՅ		
Անգլ. ոսկի	Օ. Ո. 100 զրշ.էն	110 16
20 Ֆրանքնոց		87 24
20 Մարքնոց (Գերմանական ոսկի)		107 20
Քրիմից		51 20
Բուպլ Ռուպիադրամ		8 45
Մէճիտիյէ		108 11
Մանր արծաթ		103 —
Մէճիտիյէ		98 —
Ֆոկոս Ղարաքիոյ Սակարանի		6 —

ԸՆԹԱՑԻՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱՎՈՒԹ		
Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109 3/4
Փարիզ »	Ֆր.	22 95
Վիեննա 8 օրուան	Ֆիորին	19 93 3/4
Պերլին 8 օր	Մարք.	18 45

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ 8 Յուլիս		
Քոնսոլիտ Օսմ. Բ Կնիկ. Ֆր.	— —	—
» » C » »	28	40
D (Բացուած »	— —	—
(Փոցուած »	26	20
Բումելիի երկաթուղի »	153	75
Բրիսրիդ »	492	81
Մարսային Պարտատուղիք »	517	50
Սամանիյէ »	481	56
Ռէժիի Բաժնեթուղթ »	503	12
Պանք Օթոման (անուանկն.) »	721	87
Դանթ Ֆրանսական 3 % »	102	37
» » 4 ½ % »	108	22
» Իտալական »	89	50
Քրէտի Լիոնի »	828	—
Քրէտի Ֆոնսիէ »	— —	—
Քոնդուառ տ'Էսքոնդ »	— —	—
Սուէզի Բաժնեթուղթ »	— —	—
Եգիպտական Միացեալ »	523	75
Զէք Լոնտոնի վրայ »	25	145
ՎԻԵՆՆԱ. 8 Յուլիս		
Բումելիի երկաթուղի Ֆիորին	83	50
Օսմ. Ռէժի »	239	75
Փոխանակ. Լոնտոնի վրայ ի տես	121	25
» Փարիզի »	— —	—
ԼՈՆՏՈՆ. 8 Յուլիս		
Քոնսոլիտ Օսմանեան A Ա. Ո.	65	—
» » B »	44	75
» » C »	28	25
D (Բացուած »	— —	—
(Փոցուած »	25	87
Օսմ. Փոխ. 1891ի 4 % Երշիւրեալ.	— —	—
» » 1894 3 ½ % Եզպ. Հրկ.ոց	— —	—
Պանք Օթոման (Վճարեալ) »	18	63
Այոլընի երկաթուղի »	13	—
Միացեալ Եգիպտական »	103	75
Առանձնաշնորհեալ » »	— —	—
Անգլ. Քոնսոլիտ »	107	75
Ռանթ Հելլենական 5 % »	— —	—
» » 4 % »	— —	—
Պուլկար. Փոխառ. 6 % »	— —	—
» » Նոր 6 % »	— —	—
Փոխանակ. Փարիզի վրայ 3 ամիս	25	350
ՊԵՐԼԻՆ 8 Յուլիս		
Օսմ. Փոխառութիւն 1888ի Մարք	— —	—
Բումելիի երկաթուղի »	143	—
Անատոլուի երկթղ. ¼ Պրթղթ. »	— —	—
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ 3 ամիս	20	380
» Փարիզի » 2 ամիս	— —	—
Մակեդոնիոյ երկաթուղի	— —	—

ԱԶԴ ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ

Օսմ. Հանրային Պարտուց ընդհանուր տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ թէ Իզմիրի ջուրերու ընկերութիւնը վճարած ըլլալով զրոյվի տուրքերը իւրաքանչիւրն 500 ֆըրանքնոց 4000 ուրիշ պարտաթուղթերու 2001 էն մինչեւ 6000 թիւ, այս թուղթերն՝ ունեցողները միայն պէտք է ներկայացուցեն զանոնք մասնաւոր վարչութեան ի Դալաթիա, Մեհմէտ Ալի Փաշա խան, թիւ 10, ուր գրոշմահարութեան ձեւակերպութիւններն ըստ օրինի պիտի կատարուին առանց ոեւէ ծախքի։ 2—3

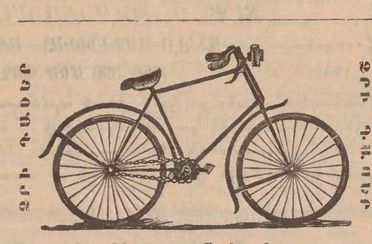

ԱՊԱՌԻԿ

Անգլիական առաջին կարգի եւ ամէն կերպի կատարելագործեալ հեծելիք իւներ։

Յատկապէս խոյտ ու բորտ եւ գէշ ճամբաներու համար շինուած. տոկունութիւն եւ գեղեցկութիւն ամփոփեալ։ Կը վաճառուին ամսական եւ շաբաթական փոքր վճարմամբ։ Դիներն անհամեմատելի կերպով աժան. վճարմանց մեծ դիւրութիւններ կ'ընծայուին։ 323

Դիմել առ՝ ԱՐՄԵՆԱԿ Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ
4, 5, 6, Մէյմանէթի խան
(Մահմասան փողոց) Գալաթիա 6—12

Ոսկեհանքի արժէթուղք
Հարաւային Ափրիկէի

Գնեցէք և ծախեցէք
Առանց ոեւէ ծախքի

Croeusus deep
West Rand Mines
Sheba
British S. A. (Chartered)
Transvaal Consolitated etc. etc.
Ա. Ֆարրա
Փոխանակութեան Միջնորդ
75—90 264 Կ Պոլիս

ՍԳՈՌԻ ՄՕՐԻՒ ԶԳԱՆՆ ՕՇԱՌԱԿ
Երլտըզ, Կ. Պոլիս, 13 դեկտ. 1888
Պարոնայք Սգոյ եւ Պոռնի,
Կը ցաւիմ որ պաշտօնական դիրքովս կարող եմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներուն փորձերուն եւ այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կայտառարեմ որ մեր Մօրիս ծկան իւղն իր արվնային մէջ դիւրաւ խմուելով եւ մարսուելոյդ կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զով, անտարբերական գիտութիւնն ի վաղուց անրս դէչեալած է, մասնաւորապէս այդ յաջող պատի բաստութեան մէջ։ ՏՐ. Ս. Ս. ՄԱՂՐՈՅՆԻ ՓՇՆԱ
Բժիշկ Վեհ. [illegible]

SPLENDIDE CAFÉ
MAISON MEGUERDITCH TOKATLIAN

Dîner du 8 Juillet 1895

HORS-D'ŒUVRES VARIES

POTAGES. Consommé croûte au pot, Oxtail soup.
PATÉS. Beurek à l'Orientale, Agneau au riz.
POISSONS. Tranche de bar sauce Moule, Rougets en caisse, Homard à la Splendide, Turbotin frit.
ENTRÉES. Boudin Richelieu, Fricandeau aux Novilles, Poulet sauté Démidoff, Côte d'Agneau Pompadour.
ROTIS. Agneau, Poulet, Dindonneau, Roast-beef.
LÉGUMES. Petits Pois, Cèpes, Tomate farcie, Courge Moussakga, Ragoût aux Gombauts.
ENTREMETS. Glace, Vanille, Groseille, citron, Granite à la Romain, Bavaroise au moka, Compôte de fruits.

Déjeuner 20 piastres.
Hors d'œuvre, 3 plats et dessert aux choix sur la carte, vin compris.
Le dîner est servi de 7 à 9 heures.
Potage, poissons, entrée, rôti, salade, légumes, entremets et dessert au choix, vin compris.
Dîner 25 piastres. 296

FER LERAS

Գերազանց՝ ժաժդոյն, փափկակազմ, թուլամարթ, ախորժակէ գրկուած, անուժ և ուսումնեերէ յոգնած տղաքներու համար, Լերաչ Ֆէրոը կը բուժէ նաեւ անարիւնութիւնը, արեան տկարութիւնը, քլորոսը, կիներու ստամոքսատապիրը և կը դիւրացնէ մանկամարդ աղջիկներու զարգացումը

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏՈՐԵԿԱՆ ՀԱՄՈՒՆԹ Անգլ. Ոսկի 1,000,000

"ՖԻՆԻՔՍ"

Հիմնեալ Ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր յարդ վճարած է հրդեհի ձրատուց հ. մար։

326

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական՝ կարուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստոյգագրելոց, որք ունիւք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած ձրատներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Ի Վիթալիս խան, գետնայարկ թիւ 1։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻ 1892 ԹՎԱՍՏՈՍ 2/14ԻՆ

Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴԱՐՁՈՒԹԵԱՆՑ,

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԻՍԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Կ. ՊՈԼԻՍ

ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹ ՆԻՆ

20 ՍԵՊԵՄԲԵՐ 1310

ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՅՆ ՎՆԱՍԱՒՑ

ԵԷՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԷՈՅ, ՂԱԼԱԹԻԱ

28

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՅԻՐԻ

Թրապիզոնտա արամաղ Ճիւնուտը ճէնապը միլիքեանէնին սէնէի հարիւ իտարէսի իչուն մուգթադի օրուց մահալլինճէ մէվզիի միւնագաշտա վաղ օրունան էրգաբտան նանը ագէգ 38, գօյուն էրի 110, սրդըր էրի 99, էրգ 72, սապօն 149, սօղան 23. ֆաստուլիա 34, Բուդէնը ատտ 340, կազ 32. գէյրին եապը 176, բէօմիր 11 փարատա վէ Թուզ 24 փարա 50 սանթիմ. հաթաց 3 փարա 98 սանթիմոտ, սբարմաչէթ մամիր 249, սաման 14, իւզիմ 48. չայիր 20 փարատա մահալլինճէ թալիպլերի էհտէսինէ օլ էպ մէվզիր էրգաբն ֆիյաթը մուհարրէրէտէն տանա թէնդիլ իլէ իթասընա թալիպ օլանլարն մագամը ճէլիլ Սէրաքէրի լէվազիմաթը ումումիէ տայիրէսինէ կէլմէլերի իլան օլունուր։

Նօ. 56 3—3

Թրապիզոնը Ղարպ ֆիրգամ սաքերիէսի իլէ Պէնկազիէ կէօնտէրիլմէք իւզրէ միւպայիա օլունճագ 383,000 գրեէ տաբիք իլէ 186,003 գրեէ էրգ վէ 28,839 գրեէ ֆասուլիա վէ 6400 գրեէ չէքերին իչուս հազիրանը բուսինին 28ինճի չարշանպին կիւնիւ գալարը գաթիսի վիրիլերէք իրթէսի քէնչէնպին կիւնիւ 100ում 5 թէնդիլի գապուլ օլունճաղընտան էրգաբը մէզքիւրէնին իթասընա թալիպ օլանլարն մագամը ճէլիլ Սէրաքէրի լէվազիմաթը ումումիէ տայիրէսինէ կէլմէլերի իլան օլունուր։

Նօ. 57 3—3

COMP RUSSE

EO NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնը

Բշ. 26,8 Օսէյայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Գշ. 27/9 Աթէսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակը ժամ 5ին յետ միջօրէի, Պիրէէոնի ճամբով

Դշ. 28/10 Սեվաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։

Դշ. 28/10 Սուրհանդակ դէպի Փոքր-Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ Պաթում, առաւօտեան ժամ 11ին։

Եշ. 29/11 Օսէյայի սուրհանդակ, ժամը 2ին յետ միջօրէի։

Ուրբ. 30/12 Աղեքսանդրիոյ Սորհանդակ, հանդիպելով Սուրիոյ նաւահանգիստները երկու շաբաթը անգամ մը ժամը 4ին։

ԱԶԴ.— Ցունիս 27,9, երեքշաբթի օրը Կ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող գեղեցիկ Զիւնունիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիբոլի, Պէյրութ, Եաֆա եւ Բոր-Սայիտ գաղտ շոեաւին 263

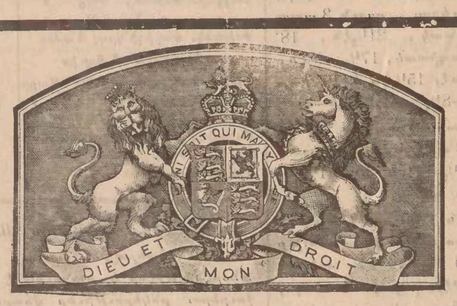

ՀԻՆ ՊՐԱՆՏԻ

Ժ. Ֆ. ՄԱԿՆԱՄԱՐԱ

ԳՈՆԵԱՔ
ՇԱՐԱՆԴ ՖՐԱՆՍԱ
ԱՄԵՆ ՏԵՂ, ԱՔ ԾԱԽՈՒԴ

340

ՏՐՔ Ա. ԹԱՔՉԻՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

Հաստատեալ 1852 ԱՆԿԼՈ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺՔ Հաստատեալ 1852

Թիւ 396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ, ԲԵՐԱ

Մասնագէտ առանց քաշուելու լինելի արհեստական տկարներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, ոսկի պատանդ և մետաղով լցնելու, ինչպէս նաեւ կը դարմանեն երիրի և ակռայի ամէն կերպ ախտերն և կը քաշեն առանց ցաւ զգացնելու։ (Բացի կիրակէ) ամէն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր։ 38

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԴԱ

Մասնաւոր բաղադրութիւն Միլանի Պրանգա եղբարց

Մատակարարք Իտալիոյ Արքայական Տան

Ցանկով չքաղաքաւորեալ Բարիզի 1889ի Տիեզերական Արուեստահանդէսին մէջ.

Գնան տարուան յաջողութիւն մատակարարեալ, Ամերիկա, Ի Հնդկաստան, Հարաւային և Արեւելեան Ասիոյ։—Շքագրամ 1885ի Ալվերսայի, 1884ի Թուրինի, 1883ի Նիսի, 1881ի Մելբուրնի, 1888ի Մելբուրնի և Պրուսելի. 1879ի Սիդնէյի, 1878ի Բարիզի, 1876ի Ֆիլատելֆիոյ, 1873ի Վիեննայի մի ոսկեայ ցուցանակներու մէջ։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԴԱ տարողապահական ամենէն ծանօթ դիրքն է։—Շատ բժիշկներ կը յանձնարարուի իրը զգուշական դարմանական մանրանային երկիրներու տեղերու, տարափոխիկ հիւանդութեանց և քոլերայի։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԴԱ կը դիւրացնէ մարսողութիւնը, կը հանդարտցնէ ծարաւը, կը գրգռէ ախորժակը, կը բուժէ գլխաւ ցաւը, գլխու պտոյտը, ջղային ցաւն և մելancոլութիւնը։

Այս ըմպելիքը, բոլոր ծանօթ դիրքերուն և ամէնէրն գերազանց, կ'առնուի ամէն օր ճաշէն առաջ իրը ախորժարար։ Հաչէն յետոյ, ազդու մարսողական է։ Կարելի է խառնել զոյն վերմութի, գինիի, Սելտի ջրոյ և խահուէի հետ.

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԴԱՆ, ինչպէս և նոյն տան վերմութը, կը գտնուի գլխաւոր անուշարարաց, նպարավաճառաց և գինեվաճառաց քով։

Թուրքիոյ համար կեդրոնատեղին է ՊՈՆՈՄԻ և ՐԷՔՔԻՍ. 2218

EMULSION SCOTT

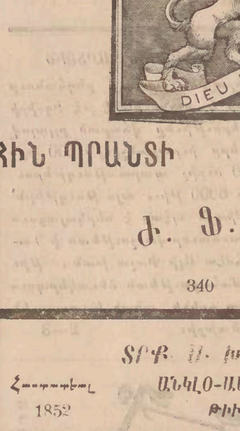

(ԱԿՈՒԴԻ ՕՀԼԵՐԵԿ)

ՄՈՐԻՒ ՁԿԵՆ ԴՈՒՏ ԻՒՂ

Իւղոտութիւն ոչ շատ և ոչ քիչ և սպայով

Գեղարուեստով մեւոնդ ՍԿՈՏԻ և ՓՕՌԼԻՆԻ, Ի Նիւ-Եորք։

կաթին չափ ախորժահամ է

Մորթ ձկան հետ իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, էքսֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը

Կը բուժէ անարիւնութիւնը

Կը բուժէ խոլերը

Կը բուժէ հաղը, ցրտաուլութիւնները

Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը

Կը բուժէ մանկանց ճոռաղծութիւնը

Թժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փոքրուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Գործակատարք Ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԵՐ ԵՒ ՀԱՅԻԵԼ

ՏՈՒԹ. Բ. ԵԱԴՐՕԲՈՒԼՕ, ակնաբուժ, որ Աթէնքի ակնաբուժական հիւանդանոցին քլինիքին մէջ ծառայած է իբրեւ օգնական, որ հայերէն կը խօսի և որ ապա երկարօրէն ուսումնասիրած է աչքի հիւանդութիւնները Բարիզի, Լոնտոնի, Հայտելբերկի և Վիեննայի ակնաբուժական քլինիքներուն մէջ, մերձնապէս եկաւ հաստատուեցաւ մայրաքաղաքիս մէջ։

Ակնաբուժական խորհրդակցութիւնք և գործողութիւնք ամէն օր, կէս օրէն ետք ժամը 1էն 4, Թէփէ-Պաշի, օթէլ Ռուսիային դէմը, թիւ 1։

Երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերը կէս օրէն առաջ ժամ 10—11 հիւանդ կը նայի Ս. Թաղորիատէս գեղեցանն Ղալաթիա, Քարաքէոյ փողոց։

13—39

ՊԱԶԱՐ ՌԻԻՍ

Ալպերդ Իլիաս և ԸՆԿ.

447, Բերա Մեծ-Փողոց, 451

(ռուսական դեսպանատան քով)

մասնաւորապէս կը գտնուին՝

Սեւ խաւեաթ ընտրելագոյն.—Զորցած, ազած և հասմեմուած ձուկեր—Թարմ, մաքուր կարագ—Պանիրներ—Շրջիկներ—Ժամպոն—Լիկուներ—Ֆիլէթօ—Հասմեմուած վարուդ—Հաճարի հաց— Պաքսիմատ— Պիսքիւիթ—Անուշեղէն—Թէյ։

ՄԷՆՇԻԿՈՎ-ԲԻՆ պատկաց ռուսական առաջնակարգ ըմպելիք

Որոշ գէն

Ծան.—Պաղար Ռիւսը շաբաթն երկու անգամ կանոնաւորապէս ապրանք կ'ընդունի։

210

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄԲՈՒՐԳ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Գրամագլուխ Քանք 3,000,000

Պահեստի դրամ 10,028,000

Տարեկան հասոյթ 23,250,000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բ[illegible] ներ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և [illegible] խիստ չափաւոր սակագնօք

894 Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պանկ—Գալաթա, Ալանիատիս խան. 12, 13, 14

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՄԷՀԲԱՐԷ

ԴԱԼԱԹԻԱ, ՍԱՆԴՐԴԱՖԼԱՐ, ԹԻՒ 166

ԴԱՐԱՆԵԼԻՆ ՖՐՈՒՆԻ ԴԷՄԸ

Մէհբարէ տունը կը ծանուցանէ աշխոյ հասարակութեան եւ իր բազմաթիւ յաճախորդներուն թէ եղանակի բազմաթիւ նիւթեր ընդունած է։

Մէհբարէ տունը կարեւորութիւն չտալով փայլուն ծանուցումներու, կը խնդրէ միայն աշխոյ հասարակը թէնէն որ իր վաճառատունն այցելին՝ գիներուն չափազանց ժամանակը համոզուելու համար։ Ասպիսի բան մը նիւթերուն գիները։

1 Կտաւէ սփռոց 6 հոգիի համար	ղրշ. 7 1/2	12 Կտաւէ Ձաշկինակ էրիկ մարդու	ղրշ. 10
1 Թունաւոր » 6 » »	» 12 1/2	12 » » կանանց	» 12 1/2
6 Կտաւէ անմեռոց սեղանի	» 12 1/2	4 Մէյտարսէ Ձաշկինակ, ֆուլարտ, կամճարան, ձերմակ կամ գունաւոր	» 12 1/2
12 » » Ձեւի »	» 10	6 Թշկեկ. հոգիկ մետաքսէ բանուած	» 12 1/2
5 » սրբիչներ կամ թրջիչ Ձօուէլս	» 12 1/2		

1 Էրիկ մարդու շապիկ կտաւէ, օձիքով եւ Ձեւնոցներով	ղրշ. 12 1/2
1 Նապիկ կանանց՝ մեռքով բանուած	» 12 1/2
2 Ֆիլտրոս ֆրանէլա աբանց եւ կնց.	» 12 1/2
1 Ֆա էյա կրկին կու Ծրով, տարբեր ժակէքի դրուածքամբ	» 12 1/2
3 Ձերմակ փորր շապկ. կտաւէ օձիքով	ղրշ. 12 1/2
6 Ձոյզ գծաւոր գուլպա ֆիլտրոս	» 12 1/2
3 » գունաւոր կամ գծաւոր գուլպա	» 12 1/2
1 Ժամացոյց կամ գաղթոցական սանրիկեան գրուածքամբ	» 12 1/2
1 Շիշ օ՝ տը լորտնը ժէլ եղրարը	» 12 1/2

Ասկի՝ զատ զանազան անուշահոտութիւնք, սեղաններու ծածկոց, ֆիլտէր սէ ու մետաքսէ գուլպաներ, փողկապ եւ ուրիշ շատ նիւթեր, խիստ ածան գիներով։ 26—40

ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ Ա. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ

Ն. ԲԱՌԲԻ ՆԱՒ

Մարսէյլէյէ Ա. Պոլսոյ ֆրէյ-կոնտոսարպէս Քանոզ

Առաջին չոգենաւը Պաթում պիտի ուղեւորի հանդիպելով Սամսոն, Տրէբզոն և Տրապիզոն Օուլիս 10ին իրիկուան ժամ 5ին (Ը. Ե.)։

Մեծաւոր չոգենաւը ուղղակի Մարսիլիա պիտի ուղեւորի Օուլիս 16ին (Ը. Ե.)։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 245 ֆրանք

Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւագնացի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմեալս գործակատար

ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՇՈՒԼ

Մամհանէ փողոց թ. 108

331

ԿՈՒՆԱՐԴ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈՓԵՆԱՒՈՒՏ

Ուր ոտիը երկու ոտիմ կը քանդի Լիվերպուլ և Աբեսելէն դէպ-

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումբրիա	7718	Գոթոնիտ	4631
Եղոռբրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2403
Ուրանիա	7268	Ազիաս	2393
Բաւոնիա	5587	Մարկոնա	2168
Սէֆայոնիա	5517	Թարիֆա	2246
Կալիա	4809	Բայմիրա	2444
Ալպիա	4557	Թրինիտատ	1899
Ալէբրօ	2143	Մորոգգօ	1855
Բէտար	1876	Փամբանիա	12950
Նէբզուրկ	1614	Լուբանիա	12980
Գազանիա	4845		

Շերբուրէ չոգենաւը, նաւապետ Ինուէն, Լիվերբուլէն հոս պիտի գայ դեպ ի յուլիս 12-

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈԼԻ գործակատար

Thomas C. Joly

Ալիքսանտրիս խան, թիւ 401

Ղալաթիա 335

ՄԱՍ

ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերբուլ, Գլասգոյ, Մէլբուրնայի Ա. Սիւ- Ծովի գծէ- Բեռնող

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Բանիս	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէրթիս	2400
Թէյլոր	3000	Օսայրիս	2250
Քնանտրուա	3000	Բէրա	2250
Ֆլորս	3000	Գիլնրս	2000
Սամանի	3000	Կարրնի	1300
Մարիսիա	2500	Կիլէն	1300

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕՆ և ԸՆԿ. Ուիքիոյ խան

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

330 31, Ճէյմս Սգրիդ Լիվերբուլ

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐՇԻԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ